Ateitis

RUGSĖJO—SPALIS 1989—5

Ateitis

Ugdykime meilę rašytam lietuviškam žodžiui
Danutė Bindokienė 1

Draugystės reikšmė
Justinas Pikūnas 2

Artimo meilė ir egoizmas
Vytautas Bagdanavičius 3

ATEITININKAI LIETUVOJE
Susitikimas su Lietuvos at-kų atstovu S. Galadausku
Danutė Bindokienė 4

Sesėms ir broliams ateitininkams išeiviams
Vincas Rastenis 6

Kryžiaus prof. Prano Dovydaičio tėviškėje
Daiva Kuzmickaitė 7

Kryžiaus kelionė per Lietuvą 8

Lietuviai (eil.)
Anicetas Kutrevičius 11

FEDERACIJOS VADAS PRANEŠA 12

ĮVYKIAI IR ŽMONĖS
Maršavome su „Roku"
D. B. 13

Vasario 16 roko festivalis
R. K. 14

Akademiniai „Ateities" savaitgaliai Čikagoje
R. K. 15

Europos lietuviškųjų studijų savaitė
Ramunė Kubiliūtė 15

„Su padėka — „Ateitis" 16

KNYGOS — LEIDINIAI
Pabaltietiškos temos angliškose knygose
Audra M. Kubiliūtė 18

ATEITIES SPINDULIAI
Gyvenimas tarp dviejų kultūrų
Dalius Gilvydis 20

Apmąstymai (eil.)
Birutė 21

KALBOS SKYRIUS 22

MŪSŲ VEIKLA
Dvikamienis beržas: Lietuva ir Išeivija
Romualdas Kriaučiūnas 23

Vokietijos ateitininkų šventė
Zita Dubauskaitė 28

Dainavos Pavasaris (eil.)
Česlovas Masaitis 30

JAS stovykloje 30

Moksleiviai stovyklavo 31

KREIVOS ŠYPSENOS 32

Nuotraukos: R. Polikaitytė: viršelis, 30; R. Kubiliūtė: 2, 15; S. Baltramaitis: 4, 7, 8, 9, 10; A. Kairys: 11; A. Kostelnickas : 14; S. Girnius: 16; B. Bublienė: 19, 30, 31; J. Kuprys: 20, 23, 27; G. Kriaučiūnienė: 24, 25, 26; M. Šmitienė: 28; **Iliustracijos:** V. Venclovaitė: 32.

Viršelyje: MAS stovyklos metu Dainavoje, Kryžių kalne po viesulo nusiaubimo atstatomas kryžius. Iš k.: dr. Adolfas Damušis, Vytas Pabedinskas, Audrius Polikaitis, kun. Ričardas Repšys, Romas Mockaitis ir Marius Gražulis.

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos lietuviškos orientacijos žurnalas

RUGSĖJIS-SPALIS
1989
VOL. LXXIX NR. 5

REDAKTORĖ:
Danutė Bindokienė,
7155 S. Homan Ave.,
Chicago, IL 60629. USA
Telef. (312)776-2036

REDAKCIJOS NARĖS:
Ramunė Kubiliūtė.
Rūta Sidrytė,
Viktutė Venclovaitė.

TECHNINIS REDAKTORIUS:
Jonas Kuprys

ADMINISTRATORIUS:
Juozas Polikaitis,
7235 South Sacramento Ave.,
Chicago, IL 60629, USA
Tel.: (312)434-2243

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 12.00 dol.; garbės prenumerata — 20.00 dol., susipažinimui 9.00 dol.; kituose kraštuose — 9.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (7.00 dol.).

ATEITIS (USPS 035-440) — a magazine published by-monthly, by the Lithuanian Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $12.00. Single copy $2.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois.
©1989 by the Lithuanian Catholic Federation Ateitis. All rights reserved. POSTMASTER: Send address changes to ATEITIS, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Illinois 60629 USA.

UGDYKIME MEILĘ RAŠYTAM LIETUVIŠKAM ŽODŽIUI

Nutilo stovyklose dainos, suskambo mokyklų varpeliai — rudens pranašai. Vasaros malonumai ir atostogų tingumas paliko tik gražus prisiminimas. Mokslas, darbai, rūpesčiai, veiklos pagyvėjimas, visa tai ateina su patrumpėjusiomis dienomis ir metų laikų pasikeitumu.

Tikimės, kad ir ateitininkų kuopos, kuopelės, draugovės, skyriai kibs į darbą su nauja energija, nauju entuziazmu, o „Ateities" puslapiuose atsispindės ta pagyvėjusi veikla. Kaip tik norėtųsi pasiūlyti, ypač jaunučių, moksleivių ir studentų Centro valdyboms, kad šiais veiklos metais būtų atkreiptas ypatingas dėmesys į rašytą lietuvišką žodį.

Anksčiau retkarčiais pastebėdavome spaudoje, kad kai kurios jaunųjų at-kų kuopelės skelbdavo lietuviškų knygų skaitymo konkursus vasaros atostogų metu ir sulaukdavo gražių rezultatų. Dabar matome, su kokia meile ir džiaugsmu Lietuvos jaunimas — ateitininkai ir neateitininkai — tiesia rankas į knygas, kurių mes nevertiname, neskaitome.

Tačiau ne vien tik skaityti, bet ir rašyti svarbu. Ar ne keista, kad išeivija per visus tuos dešimtmečius nepajėgė (o gal nesugebėjo?) išsiauginti jaunų rašytojų kartos? Tiesa, kartais švysteli vienas kitas, dažniausiai poezijos, talentas, bet prozininkų — tikras badas. Galbūt mėginsime tvirtinti, kad čia labiausiai kaltas menkas lietuvių kalbos žodynas: kaip gali jaunas žmogus laisvai, kūrybingai reikšti savo mintis, jeigu nuolat reikia graibytis tinkamo žodžio? Iš dalies tai tiesa. Antra vertus, turime daug jaunuolių, kuriems lietuvių kalba nesudaro jokių problemų. Jiems, rodos, ir talento nepagailėta, o vis dėlto lietuviškai nerašo.

Atrodo, kad šiuo atveju labiausiai trūksta paskatinimo ir talentų ugdymo. Reikia, kad kas nors pratintų rašyti, draugiškai nurodytų klaidas (nebūtinai tik gramatikos!), pasirūpintų geresniuosius bandymus pateikti spaudai. Dirbdama aukštesniojoje lituanistinėje mokykloje, turėjau progos sutikti nemažai mokinių, turinčių tikrą dovaną rašymui. Mokykloje mes stengėmės tuos jaunus talentų daigus puoselėti, raginti, kad kurtų eilėraščius, rašytų prozos bandymus, o ypač įvertindavome žurnalistinius sugebėjimus. Nekartą tokių mokinių tarpe pasitaikydavo vienas kitas, teikiantis daug šviesių vilčių. Visa nelaimė, kad, išėjęs iš mokyklos, toks jaunuolis dingdavo.

Mes dažnai sukdavome galvas: kas turėtų perimti tolimesnį talento ugdymą? Labai geras atsakymas — organizacija.

Prieš daugelį metų, esant Čikagos moksleivių at-kų kuopoje, buvo įsteigtas literatūrinis būrelis, kurį globoti apsiėmė rašyt. Aloyzas Baronas. Jis juokais mėgdavo sakyti, kad, jeigu mes ir nebūsime rašytojai, tai tapsime bent gerais skaitytojais, knygos mylėtojais. Būrelis niekad nebuvo didelis. Susirinkimuose kalbėdavome apie literatūrą, skaitydavome savo kūrybą, kurią kiti nariai ir globėjas gerokai „pakedendavo". Gerieji rašiniai, jau ištaisyti, patekdavo į „Ateities spindulius" ir kitą spaudą. Kartais į susirinkimus buvo pakviečiami poetai, rašytojai, kurie supažindindavo su savo ir kitų autorių kūryba.

Būrelis veikė daug metų — vieniems nariams išeinant, kitiems ateinant. Jis buvo sėkmingas. Nemažai jaunuolių iš jo susirinkimų išsinešė meilę rašytam žodžiui, o kai kurie ir patys pasiliko kūrybos laukuose (tarp jų ir dabartinė „Ateities" redaktorė).

Tad siūlytume į šių metų veiklos programas įrašyti ir literatūrinių būrelių steigimą. Ten, kur veikia stipresnės moksleivių kuopos, galėtų veikti ir literatūriniai būreliai. Jiems globėjų atsirastų kiekvienoje didesnėje lietuvių kolonijoje, kur gyvena mūsų plunksnos žmonės: poetai, rašytojai, žurnalistai. Nereikėtų šiuo atveju pamiršti ir jaunųjų ateitininkų. Jų vaizduotės nuostabiai lakios, o ir paklusnumas, pareigingumas didesnis. Pavyzdys yra Toronto jaunųjų at-kų kuopelė, kurios veiklos apybraižą ketvirtame „Ateities" numeryje taip įdomiai aprašė Gabija Petrauskienė. Ten pažymėta, kad kuopelės nariai visus metus mokėsi rašyti susirinkimų protokolus su labai gerais rezultatais. Kodėl ne pasakas, eilėraščius, rašinėlius? Įpratinti iš mažens, nepames meilės rašymui ir paaugę.

Tuo pačiu siūlome pratinti rašyti korespondencijas. Ne vieną, specialiai išrinktą valdybos narį, o visus kuopos narius. Dažnai vadinamasis korespondentas labai nenoriai vykdo savo pareigas — galbūt ta našta jam vienam per sunki. Jeigu paeiliui kiekvienas (o gal dviese kartu?) galėtų aprašyti kuopos šventes, įvykius, susirinkimus, būtų kur kas lengviau.

Šia proga norime su dėkingumu paminėti dvi vietoves, iš kurių visuomet susilaukiame korespondencijų. Tai Vasario 16-sios gimnazijos ateitininkų kuopa, kurios globėja Marytė Šmitienė visuomet prisimena „Ateitį", o taip pat Detroito jaunučių at-kų kuopelės globėja Birutė Bublienė ir jos uolioji korespondentė, dukrelė Mildutė. Jeigu dar bent kelios vietovės pasirūpintų atlikti šią savo ateitininkišką pareigą, mūsų žurnalas tikrai būtų ateitininkų veiklos veidrodis.

Tad su viltimi laukiame naujų veiklos mėnesių, literatūrinių būrelių, korespondencijų — ugdykime meilę rašytam lietuviškam žodžiui!

D. Bindokienė

LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

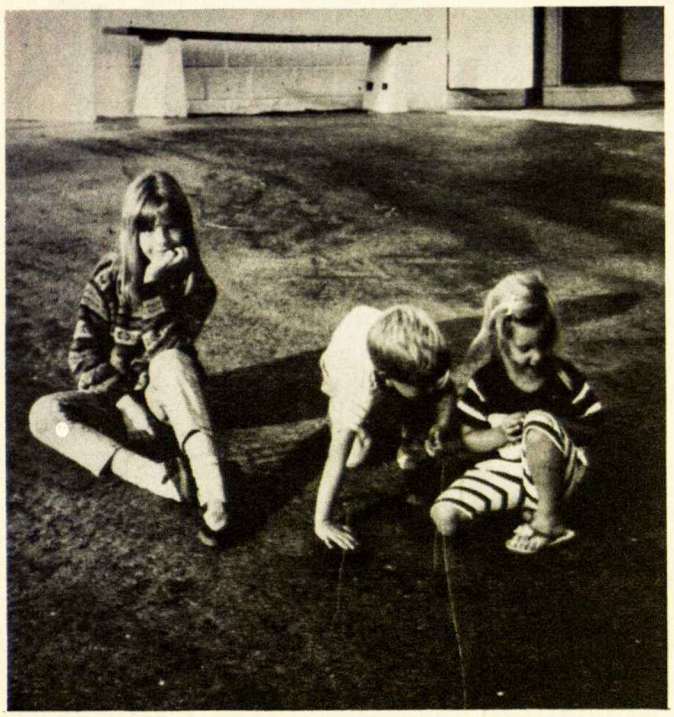

Draugystė Dainavoje... Iš k.: Vilija ir Aras Petrauskai, Linutė Bublytė.

Draugystės reikšmė

JUSTINAS PIKŪNAS

Sena išminties patarlė teigia: „Pasakyk man, kiek tu turi gerų draugų, o aš pasakysiu, kaip laimingas ar nelaimingas tu esi". Žmogus yra sociali būtybė, todėl kiti asmenys yra jam labai reikalingi. Jauno asmens humaniškumui išvystyti reikia gerų tėvų, o jam sustiprinti reikia nemažo skaičiaus gerų draugų. Gyvenimui auštant ar įdienojus, draugų tarpe praleistos valandos nėra laiko eikvojimas, ir su tuo susidarančios išlaidos, nėra finansinis nuostolis. Savo jausmų ir minčių išreiškimas draugų tarpe yra būtinas jauniems, suaugusiems ir seniems. Į klausimą, kaip įsigyti draugų, Emersonas atsako: „Vienintelis būdas turėti draugą yra juo būti". Esant draugiškais ir kitus suprantančiais, sugebama įgyti reikiamą skaičių tinkamų draugų.

Draugiškumui plėsti reikia parodyti draugams emocinio supratimo, leisti jiems būti pačiais savimi, reikia dažno noro jiems kuo nors padėti, parodyti jų vertingumą ir su jais elgtis kaip su sau lygiais. Kaip mes patys, taip ir mūsų draugai turi savų ydų ir silpnybių, todėl nereikia laukti kokio nors tobulumo ar ryšio amžinumo, vienok reikia lojalumu patvirtinti ryšio vertę. Geri draugai paprastai nukreipia mūsų jausmus ir mintis į tai, kas mumyse yra gero ir vertingo. Jie dažnai paskatina mūsų idealizmą, norą tarnauti Dievui ir tautai.

Statistikos duomenimis (Steve Duck, **Relating to others,** 1989) daugiausia draugų turi 17-mečiai, būtent, apie 19 draugų. Vienok, kai klausimas yra apie giliai patenkinančias draugystes, jų draugų skaičius nukrinta iki šešių ar septynių. Pagrindinė šio autoriaus-psichologo mintis yra ta, kad gyvenimo eigoje reikia turėti stiprius draugystės ryšius. Pagal jo mintį, kas neturi gerų draugų, toks asmuo kenčia draugiškumo stoką (friendship disorder), kuri sudaro bazę daugeliui fizinių negalavimų ir psichinių sutrikimų. Vieniši, izoliuoti žmonės yra tarsi depresijai ir mirčiai pasmerkti. Be idėjų ir jausmų komunikacijos, be kitų parėmimo ir padrąsinimo, žmogus jaučia vis didėjantį baimingumą ir slėgį. Tai reiškia, kad, norint išvengti nusiminimo ir dažnų ligotumo simptomų, reikia mokėti įsigyti ir išlaikyti geras draugystes. Šios gi suteikia daug jausminio pasitenkinimo ir laimės jausmo, be kurio tiek jaunystėje, tiek senatvėje, sunku išsaugoti fizinį sveikatingumą ir dvasinį entuziazmą darbui bei veiklai.

Visiems yra būtinas draugiškumo palaikymas ir jo striprinimas; visiems reikia ilgalaikių draugysčių. Be dažno kontakto — apsilankymų, pokalbių telefonu ir ryšių laiškais — draugystės sunyksta. Pastebima, kad jaunystės laikotapiu sukurtos, draugystės neišnyksta iš atminties. Jos neapleidžia ir širdies — sentimentas palieka, jų šaknys yra neišraunamos. Jaunimo stovyklos, lituanistiniai kursai, o taip pat vasaros ir Kalėdų atostogos suteikia daug progų pabendrauti, o taip pat užmegzti naujus draugystės ryšius.

Ne be pagrindo vyresnieji ateitininkai, nors keletą kartų suvažiavimuose svarstė, bet vis tik paliko sendraugių vardą savo sąjungai ir savo bendraminčiams. Matomai, jų dauguma suprato draugysčių tęstinumo svarbą. Visomis progomis reikia parodyti daug draugiškumo tiek ateitininkų, tiek ir visų lietuvių tarpe. Kiekvienam asmeniui pritinka išvystyti bent apie tuziną artimų draugysčių, kurios didins džiaugsmą ir kels savigarbą. Jos taip pat suteiks jėgų nešti vis didėjančią amžiaus naštą be per didelio nuovargio, nes draugai supranta ir mielai prisideda sava pagalba, kai ta našta tampa per sunki. Artimos draugystės padeda įžvelgti į savo ir kitų pasąmones ir dvasios labirintus. Gera yra mylėti ir branginti savo draugus, o dar geriau, pagal Evangelijos mintį, mylėti artimą kaip pats save. Mums reikia parodyti meilę visiems, kuriuos matome ir su kuriais bendraujame, kad išmoktume dar labiau mylėti ir garbinti Dievą, kurio, tiesa, nematome, bet kurį dažnai pajuntame savo ir savo artimųjų sielos gelmėse.

ARTIMO MEILĖ IR EGOIZMAS

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS, MIC

Teologinė visuomeninio klausimo pusė yra labai aiški. Didysis Dievo įsakymas yra mylėti ne tik Dievą, bet ir artimą. Šventajame Rašte yra aiškiai užstotas kelias visokiam išsisukinėjimui iš artimo meilės pareigos. Jei kas sakytų, kad myli Dievą ir nemyli artimo, tas yra melagis. Apašt. Jokūbas labai kietai puola visuomeniško trūkumo apraiškas: kas neatsiteisė su savo artimu, to skriauda šaukiasi keršto į dangų.

Kristus, pastatydamas mūsų santykius su artimu greta mūsų santykių su Dievu, iškelia krikščionijai labai aukštą visuomeninį reikalavimą. Nėra religijos, nėra visuomenio sąjūdžio, kuris taip aukštai pastatytų artimą, kaip Kristus. Dėl to visoks krikščionio bandymas kaip nors nukelti į žemesnį lygį savo santykius su artimu yra nukrypimas nuo klasikinės krikščionybės. Žinoma, šį mokslą perdedant, galima taip pat jį pagadinti. Čia paminėsiu du tokius pavojus. Jei kas artimą pastatytų Dievo vietoje ir dėl bičiuliškumo išsižadėtų tiesos, arba kas iš krikščionybės norėtų padaryti tik sociologiją, tas nebūtų teisingai supratęs krikščioniško visuomeniškumo. Krikščionybėje pirmoje eilėje yra individualūs sielos santykiai su Dievu. Tie dieviški mūsų santykiai paskui atsispindi mūsų santykiuose su artimu. Antras pavojus galėtų būti tuo atveju, jeigu artimui principiškai būtų suteikiama daugiau teisių negu sau pačiam. Toks atvejis vestų į kokią nors vergiją.

Krikščionybei yra būdinga gili pagarba žmogui. Čia yra labai atsižvelgiama į žmogaus prigimtį. Dievo Sūnus atpirkimo darbą pradėjo ne Dievo malonę žmonėms suteikdamas, bet žmogaus prigimtį sau priimdamas. Tai yra labai geras pavyzdys mūsų laikų visuomenininkams. Jie nori tvarkyti žmones, neatsižvelgdami į jų prigimtį. Jie nori žmogaus prigimtį pakeisti, o paskui padaryti ją laimingą. Didelės pagarbos konkrečiam paprastam žmogui jie neturi. Kristus tuo tarpu į kiekvieną žmogų ir pats žiūri, ir mus ragina žiūrėti, kaip į tam tikrą šventenybę. Jis sako: ką kiekvienam šių mažutėlių padarėte, — man padarėte.

Dorinis visuomeninio klausimo aspektas praktiškai susiveda į egoizmo nugalėjimą. Pirmutinė sąlyga kiekvienam visuomeniškam žmogui yra nugalėti savo neteisėtas aspiracijas, kad galėtum tikti į bet kurią visuomenę: šeimą, bendruomenę, valstybę.

Tačiau šis uždavinys yra ne toks paprastas, kaip pirmu žvilgsniu atrodo. Netvarkingas žmogaus egoizmas yra labai gajus. Jis randa vis naujų būdų pasireikšti ir kenkti visuomeniniam gyvenimui. Nenagrinėdami šio klausimo individualinės etikos rėmuose, meskime žvilgsnį, kaip jis iškyla ir yra sprendžiamas mūsų laikų didžiojoje visuomeninėje plotmėje. Šiandien mes galime pastebėti dvi ryškias kryptis, duodančias savo receptus nugalėti egoizmui. Viena iš jų yra materialistinės lygybės kryptis, o kita yra individualaus viršžmogio kryptis.

Materialistinės lygybės kryptis savo ryškiausias formas yra pasiekusi komunizme. Egoizmas čia yra nugalimas, visus žmones sulyginant ir pažeminant. Žmogus čia yra tik medžiaginis reiškinys. Jokios pagarbos jam nereikia. Jokios individualios teisės jis neturi. Pagarba žmogui komunizme neturi vietos. Tiesa, Stalinas čia buvo labai gerbiamas, bet vėliau lygiai taip pat niekinamas. Nesunku pastebėti, kad šis egoizmo nugalėjimas sunaikina ne tik egoizmą, bet ir patį žmogų. Lieka tik masė, dėl kurios atsiradimo šiandien tiek daug siejamasi.

Kitas egoizmo nugalėjimo būdas, yra viršžmogio būdas. Šios idėjos šalininkai yra pastebėję, kad be susiklausymo nėra visuomenės. Jie padarė išvadą, kad juo vieningesnis bus klusnumas, tuo harmoningesnė bus visuomenė. Dėl to reikia kurti vieningą ir visuotinį klusnumą. Nesvarbu, ar tas klusnumas bus iš esmės teisingas, ar ne. Svarbu, kad jis būtų visos visuomenės vykdomas.

Dėl to jie bet kurį individualesnį žmogų priima savo vadu. Tarsi toje pasakoje, pirmą žmogų, atėjusį į miestą, išrenka karaliumi. Tokiu būdu susikuria savita visuomeninė tvarka, kuri yra vieninga ir tvirta. Jokiam kitam egoizmui čia nelieka vietos. Vyrauja tik vienas egoizmas. Lengva pažinti, kad čia yra nacionalistinio totalizmo būdas nugalėti visuomeniniam egoizmui.

Kodėl jis yra negeras? Negeras jis yra dėl to, kad individualistinis neteisingumas, kai pasidaro visuotiniu įstatymu, skaudžiai iškreipia visuomenę ir varžo laisvę. Žmogus čia pasidaro tik savo vado individualybės reiškėjas, nesvarbu, kad kartais ta individualybė norima vadinti tautos individualybe.

ATEITININKAI LIETUVOJE

Lietuvos atgimimo staigumas ir tautos sąmonės atbudimas dar ir šiandien, beveik po metų laiko, daugeliui atrodo tarsi stebuklas. Jo mes laukėme, tikėjomės, meldėmės, o dabar kartais nežinome kaip elgtis: pasitikėti, ar nepasitikėti; priimti, ar nepriimti; žvelgti į ateitį su viltimi, ar su baime.

Viena aišku, kad žinios iš Lietuvos yra laukiamos, godžiai gaudomos. Mums, ateitininkams, ypač įdomu visa, kas surišta su naujai atkurta ateitininkų sąjunga Lietuvoje. Ne tik kitoje spaudoje, bet ir „Ateityje" pasirodžiusios žinos skaitytojų buvo sutiktos su giliu dėmesiu ir pritarimu. Iki šiol tos žinios apie Lietuvos at-kus buvo sulasiotos, surankiotos iš įvairių šaltinių: tenykštės ir išeivių spaudos, laiškų, grįžusiųjų pasakojimų ir pan.

Šiame „Ateities" numeryje spausdiname žinias apie Lietuvos at-kus, gautas tiesiog žurnalo redakcijos. Tikimės, kad užmegztieji kontaktai neišblės ir galėsime autentiškų korespondencijų, nuotraukų ir kitos medžiagos nuolat pateikti savo skaitytojams.

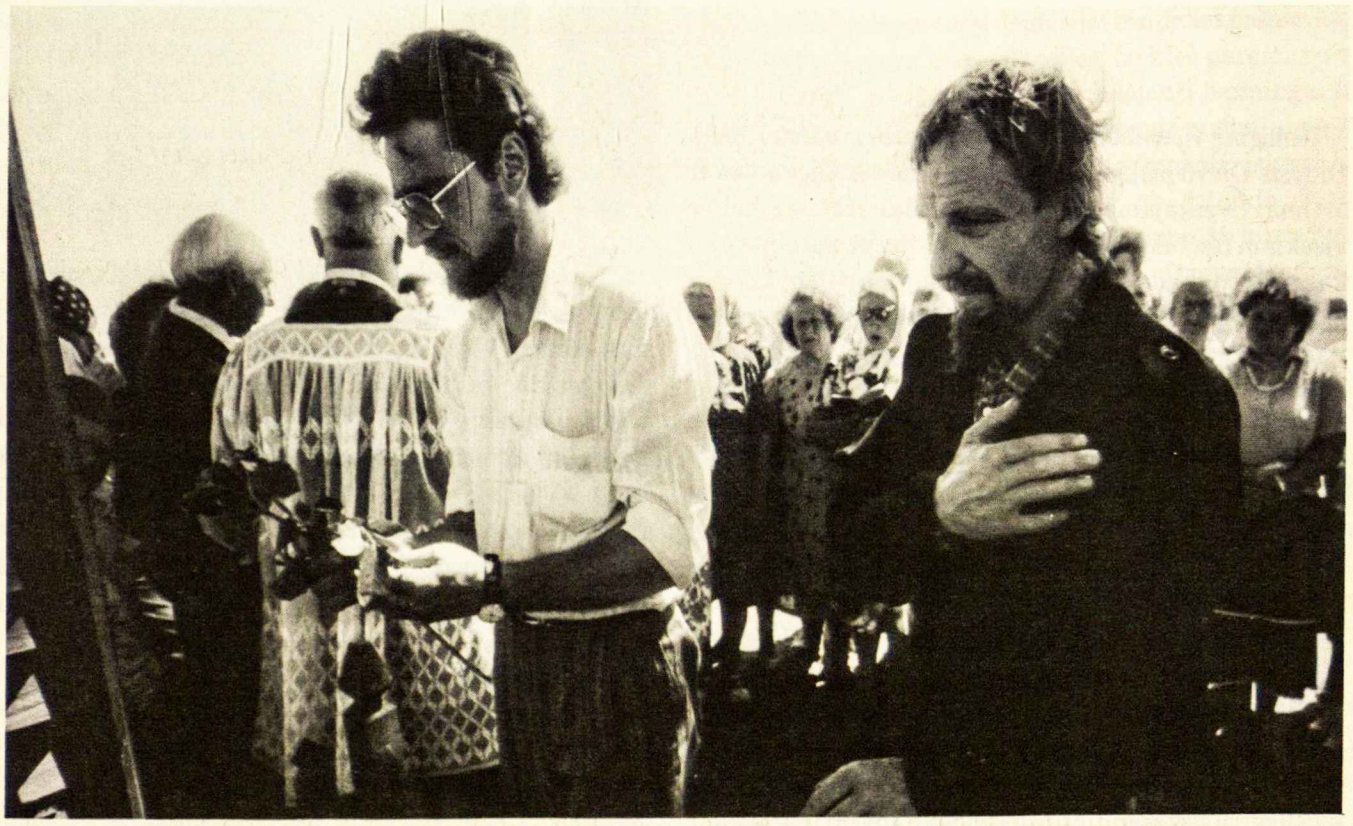

Saulius Galadauskas (kairėje) ir Vilius Orvidas maldos žygio metu.

Susitikimas su Lietuvos at-kų atstovu Saulium Galadausku

„Ateičiai dvasios galiūnus gamina,
Vesdamas juos stebuklingais keliais"
Iš ateitininkų himno

Š.m. rugpjūčio 21 d. atsirado proga susitikti ir pasikalbėti su Lietuvos at-kų atstovu Saulium Galadausku, viešinčiu JAV ir, žinoma, Čikagoje. Jis At-kų Federacijos buvo pakviestas atvykti į Studijų dienas Dainavoje. Aplinkybėms susidėjus, S. Galadauskas galėjo iš Lietuvos išvykti anksčiau, lankėsi Vakarų Vokietijoje, po to kai kuriose Š. Amerikos vietovėse-ateitininkų sambūriuose, stovyklose. Rugsėjo mėn. vidury per Vašingtoną, D.C. išvyko atgal į Vilnių.

Prieš pradėdami pasikalbėjimą mums rūpimais klausimais, trumpai susipažinkime su Saulium Galadausku.

Jis gimęs 1959 m. Panevėžyje, ten praleidęs ir savo vaikystę. Baigęs Taikomosios Dailės Technikumą Kaune, paskutinius 10 metų gyvena ir dirba Vilniuje savo specialybėje. Saulius yra vedęs, augina sūnų ir dukrelę.

Jam patinka dirbti su vaikais, su jaunimu, todėl, dirbdamas Vilniuje Pionierių rūmuose, vadovavo užmokykliniam moksleivių dailės būreliui.

Jis buvo vienas pirmųjų Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio narių ir organizatorių. Piešė Sąjūdžiui plakatus, rašė šūkius, reiškėsi ir aktyviai tebesireiškia spaudoje, įsteigė Sąjūdžio grupę Pionierių rūmuose. Atliekamu laiku mėgsta piešti, skaityti.

Apie pirmąsias Sąjūdžio veiklos dienas ir savaites S. Galadauskas taip pasakoja:

„Viskas vyko nepaprastai greitai ir padėtis keitėsi ne dienomis, o valandomis. Pasiūlėme, kad Pionierių rūmai būtų naudojami ne vien pionieriams, bet visiems moksleiviams. Sąjūdis man pavedė koordinuoti visas moksleivių grupes, kurių susidarė bent keliasdešimt. Jos visos turėjo registruotis pas mane. Pradėjome leisti, visus moksleivius vienijantį, savaitinį laikraštuką „Jaunoji Lietuva", į kurį man tekdavo nemažai parašyti. Laikraštukas tebeeina ir dabar, nors vasaros metu veikla šiek tiek sulėtėjo. Prasidėjus mokslo metams, viskas vėl suaktyvės.

Tuo metu kai kuriose vietovėse pradėjo organizuotis skautai, kurie vėliau mane kvietė jiems vadovauti, bet mano dėmesys daugiau krypo į ateitininkus. Norint „Jaunojoje Lietuvoje" rašyti apie įvairias organizacijas (ypač veikusias nepriklausomoje Lietuvoje), kuriomis moksleiviai labai domėjosi, reikėjo pirma su jomis susipažinti. Medžiagos rasdavome specialiuose bibliotekos skyriuose, į kuriuos patekti reikėjo leidimo.

1988.XII.11 įvyko visų besikuriančių organizacijų konferencija. Dalyvavo labai daug jaunimo. Už aktyvią veiklą toje konferencijoje netekom darbo. Vėliau, Sąjūdžiui padarius spaudimą, buvau vėl pakviestas dirbti toje pačioje įstaigoje".

Kodėl ir kaip tapote ateitininkas?

Iki 19 m. amžiaus buvau visiškai netikintis. Tačiau jaučiau, kad mano gyvenime yra spraga, kažko trūksta. Pamažu pradėjau domėtis Rytų religijomis, o vėliau krikščionybe. Buvau 22 metų, kai priėmiau Pirmąją Komuniją. Mano tėvai taip pat anksčiau buvo ateistai, bet dabar jau tikintys, ypač motina.

Su ateitininkų ideologija susipažinau, kaip minėjau, skaitydamas St. Šalkauskio, Pr. Dovydaičio ir kitas knygas. Ideologija mane sužavėjo ir patraukė. Ji atrodė nepasenusi ir tinkama mūsų dienoms. Kai kilo mintis atkurti ateitininkus Lietuvoje, aš stojau į pirmąsias organizatorių eiles.

Apie at-kų atkūrimą jau esame rašę „Ateities" žurnale. Gal galėtumėte kiek papasakoti apie dabartinę jų veiklą?

Šiuo metu Lietuvoje yra 30 kuopų. Vienos turi daugiau, kitos mažiau narių. Veikia beveik visuose didesniuose miestuose: Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Marijampolėje, Alytuje. Girdėjau, kad pradėjo veikti ir Vilkaviškyje.

Veikia visos at-kų sąjungos dalys — jaunučiai, moksleiviai, studentai ir sendraugiai. Ypač veiklūs ir daug narių sutraukia jaunučiai, nes daug vaikų nori priklausyti. Naudojamės buvusiomis Lietuvos at-kų programomis, taip pat išeivijos at-kų medžiaga, o kai ką turime ir patys susikurti, pritaikydami esamoms sąlygoms.

Vyriausias at-kų vadas Lietuvoje yra dr. Vincas Rastenis, o dvasios vadas — kun. Aliulis. Norime leisti „Ateities" žurnalą ir jau paruošta medžiaga trims pirmiesiems numeriams. Tačiau neturime popieriaus, tai leidimo darbas kiek susitrukdė, kol išsispręs ši problema.

Pažymėtina, kad visoms organizacijoms koordinuoti veikia Koordinacinė taryba, kuriai ir aš priklausau.

Kaip į jaunimo, o ypač į katalikiškąsias organizacijas žiūri komunistinė valdžia. Kaip elgiasi tie (pvz., mokytojai), kurie anksčiau įvairiais būdais persekiodavo tikintįjį jaunimą?

Kai kurias organizacijas daugiau toleruoja, kitas, galima sakyti, ignoruoja, o ateitininkų tiesiog nekenčia. Žodis ateitininkas yra lyg koks keiksmažodis. Vos tik paminėjus ateitininkus, tuoj pastebima neapykanta ir užtikrinama, kad jiems nebus leidžiama veikti mokyklos ribose. Tačiau mes tvirtiname moksleiviams, kad jie gali priklausyti ir veikti savo pasirinktoje organizacijoje be jokių kliudymų.

Mokytojai ir kiti asmenys, kurie dirba su jaunimu ir anksčiau aršiai persekiodavo tikinčiuosius už jų tikėjimą, dabar, sakyčiau, elgiasi trejopai: vieni viešai atgailauja, ypač tie, kuriems mažiausiai atgailauti reikėtų; kiti rūsčiai tyli, o dar kiti metėsi į naują veiklą, lyg niekad nieko nebūtų buvę.

Patį svarbiausią klausimą pasilikau pabaigai. Esu tikra, kad jis rūpi daugeliui išeivijos lietuvių. Klausimas yra — KODĖL? Iš spaudos ir kitų šaltinių, o taip pat ir iš Jūsų pasakojimo susidarė įspūdis, kad naujajam Lietuvos atgimimui daugiausia vadovauja ir yra veikliausias jaunimas bei vidurinioji karta. Daugelis tų žmonių gimę ir augę okupuotoje Lietuvoje, maitinami ateizmo ir komunizmo doktrina. Kaip galima paaiškinti tokį staigų, tiesiog žaibišką tautos subruzdimą, beveik visuotinį įsiliejimą į Atgimimo sąjūdį? Kas palaikė ir žadino tautos dvasią jaunesniosiose kartose: tėvai, seneliai, dvasininkija?

Pirmą kartą esu paklaustas šį klausimą. Kartais, susitikimuose su įvairiais asmenimis aš pats esu klausimą iškėlęs ir paskui mėginęs atsakyti. Galima sakyti, kad toks staigus tautos pabudimas-atgimimas yra mistinis reiškinys, prašokęs bet kokias logiškos mąstysenos ribas. Galbūt tas atgimimas vyko nuo pat okupacijos pradžios, o mes jį vejamės ir tik dabar galėjome šiek tiek pasivyti. Visos tos kančios — nužudytųjų, persekiojamųjų, Sibiran išvežtųjų ir išeivių — juk negalėjo likti be atgarsio. Jos buvo tarytum sėkla, kuri pagimdė tautai atgimimą.

Daugelis iš mūsų niekad iš savo tėvų negirdėjo nei apie Dievą, nei apie tėvynės Lietuvos meilę. Ta meilė, prasidėjusi neapykanta okupantams ir jų valdžiai, išaugo jaunime savarankiškai. Mes ieškojome Dievo, ieškojome tikėjimo, o dabar ir mūsų tėvai daugeliu atvejų pasidarė tikintys.

Į atgimimą ir išsikovotas laisves mes žiūrime realiai. Suprantame, kad viskas gali vėl būti užgniaužta, sunaikinta. Nesvarbu, kad su mumis eina šimtai tūkstančių, eina visa tauta. Sovietų Sąjunga yra milžiniška ir galinga. Ji gali mus sunaikinti, jeigu panorės. Tačiau šis stebuklas gali ir tęstis, vesdamas į nepriklausomą gyvenimą.

Kokį įspūdį Jums padarė išeivijos lietuvių jaunimas?

Su jaunaisiais išeivijos lietuviais susitikome ir tėvynėje. Su mumis veikė ir daug padėjo Andrius Kulikauskas, visų labai mėgstamas Arvydas Žygas ir kiti. Mes pagalvodavome, kad, jeigu šie jaunuoliai atstovauja lietuviškajai išeivijai, tai ten lietuvybė labai gerai laikosi. Čia atvykęs, sutikau daug daugiau puikių jaunų žmonių. Dalyvaudamas jaunimo sambūriuose ir stovyklose, susidariau apie juos gerą įspūdį. Jie nuoširdžiai dirba, stengiasi kalbėti lietuviškai ir yra ištikimi ateitininkų idealams. Man atrodo, kad čia lietuviškas jaunimas yra moralesnis.

Apskritai kalbant, ypač vyresniųjų išeivių tarpe, galima pastebėti lyg kokį kaltės jausmą, kad jie pabėgo iš Lietuvos. To neturėtų būti, nes išeivija Lietuvai yra labai naudinga ir reikalinga. Ji savo uždavinius atlieka, garsindama okupacijos negeroves tėvynėje; tik per išeiviją pasklido Molotovo-Ribbentropo paktas Vakarų pasaulyje, buvo skelbiamos skriaudos tikintiesiems tautiečiams, žmogaus teisių pažeidimai ir t.t. Mes nuoširdžiai dėkojame Dievui už lietuviškąją išeiviją ir džiaugiamės jų atliekamais darbais, pasitarnavimu Tėvynei.

Baigiant pasikalbėjimą, padėkojome Sauliui Galadauskui už suteiktas informacijas, palinkėjome ir toliau darbuotis savo kilniame darbe — Lietuvos ir ateitininkų organizacijos gerovei.

D. Bindokienė

SESĖMS IR BROLIAMS ATEITININKAMS IŠEIVIAMS

Mielieji, per 48 metus mūsų Tėvyėje Lietuvoje ateitininko vardą gerąja prasme paminėti būtų buvęs didelis nusikaltimas: buvome beteisiai, apmeluoti, kalinami, naikinami. Net slaptas veikimas buvo neįmanomas. Jūs gi nedelsdami atkūrėte Ateitininkų Federaciją Vokietijoje 1945 m., o mes tik šiais, 1989 m. sausio 7 d. 45-ri Jūsų darbo, veiklos metai davė gausų derlių: ateitininkijos dėka augote ištikimais Katalikų Bažnyčios vaikais, tauriais Lietuvos patriotais. Jūsų vadai — kilnios asmenybės — ugdė Jus pagal gražias , kilnias ateitininkų tradicijas. Lietuvoje ypač plačiai žinomi filosofas dr. Juozas Girnius, prof. Antanas Maceina, istorikas Simas Sužiedėlis. Jų raštai — lobis mūsų dvasiniam pasauliui, didelė dovana ateitininkijai. Dr. Juozo Girniaus „Prof. Pranas Dovydaitis", „Žmogus be Dievo", „Idealas ir laikas", „Tauta ir tautinė ištikimybė", prof. Antano Maceinos gausūs raštai įvairiais būdais, labai rizikuojant, buvo dauginami ir platinami.

Tuomet tik taip galėjome su Jumis bendrauti.

Mus aplankė ateitininkų išeivijoje vienas atkūrėjų, buvęs A.F. vadas, prof. A. Damušis su žmona, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirm. p. V. Bieliauskas, jo pavaduotoja Gabija Petrauskienė. Mus sužavėjo Sidrių gausi ateitininkų šeima — visiems ateitininkams pavyzdys.

Visi pamilome ateitininką išeivį prof. Arvydą Žygą, kuris mums daug padeda.

Esame dėkingi ir kitiems buvusiems A. F. vadams: J. Pikūnui, P. Kisieliui, J. B. Laučkai, K. Pemkui, dabartiniam A. F. Vadui inž. p. J. Polikaičiui, kad Jų visų ir kitų ateitininkų dėka A. Federacija nenutrūkstamai gyvavo, labai pasitarnaudama mūsų tautai.

Ateitininkams ir kitai lietuviškajai išeivijos visuomenei esame dėkingi už knygas, kurios mums ypač reikalingos. Atskirai tenka maloni pareiga padėkoti A. Sužiedėlienei už didelį dėmesį ir dovaną mums, Lietuvos ateitininkams.

Mes čia, Lietuvoje, esame giliai įsitikinę, kad pilnutinis mūsų tautos atgimimas teįmanomas tik su Katalikų Bažnyčia. Mūsų, ateitininkų, pareiga išauginti

inteligentus katalikus, būsimus mūsų visuomenės ir tautos ar net valstybės vadus.

Ruošiamės Ateitininkų Federacijos Suvažiavimui, kuris įvyks 1989.XI.25-26 d. Kristaus Karaliaus šventėje, Vilniuje.

Kviečiame Jus, sesės ir broliai, dalyvauti mūsų Suvažiavime, pasidalinti su mumis Jūsų dvasiniais turtais.

Mūsų šūkio „Visa atnaujinti Kristuje" vedami, neškime mūsų tautai pilnutinį — dvasinį atgimimą.

Vincas Rastenis
Ateitininkų Federacijos Atkuriamojo
Komiteto pirmininkas

Vilnius, 1989.VI.29

Kryžius prof. Prano Dovydaičio tėviškėje

„Lietuvai reikia šventųjų"
Pr. Dovydaitis

1989/87 m. tyliai, kaip tais laikais priimtina buvo, Kaune, Marijampolėje, Višakio Rūdoje paminėjome prof. Pr. Dovydaičio gimimo ir mirties metines. Tada ir kilo mintis išpildyti profesoriaus norą, kad būtų pastatytas kryžius jo tėviškėje ar pamėgtame Kirdeikių piliakalnyje. Kryžių statyti nusprendėme Višakio Rūdos šventoriuje — tai gimtoji Pr. Dovydaičio parapija.

Su didžiausia meile ir atsidėjimu liaudies meistras Juozas Jakštas padirbdino „ne tai kryžių, ne tai Rūpintojėlį, ne tai Vytį — viskas sutelpa jame", kaip nusakė pats meistras. Parsivežėme kryžių nuo Ignalinos ežerų per visą Lietuvą, per lietų į Višakio Rūdą. O gegužės 8 d. Marijampolės ateitininkai ir Vilniaus studentai at-kai, padedami kaimo žmonių, pastatė šventoriuje paminklą.

Birželio 11 d. iš visų Lietuvos kampelių Višakio Rūdon rinkosi žmonės, jauni ir seni, iškilmingam kryžiaus pašventinimui.

Šv. Mišias aukojo kun. J. Boruta (Vilniaus studentų at-kų vadas). Šventėje dalyvavo klierikai, nemažas būrys jaunimo. Iškilmingoms giesmėms pritarė dūdų orkestras.

Sakydamas pamokslą, kun. Jonas Boruta ragino visus sekti garbingu profesoriaus gyvenimo pavyzdžiu, „dirbant Lietuvai, bažnyčiai, siekiant įgyvendinti aukštuosius ateitininkų idealus *visa atnaujinti Kristuje.* Tebūna birželio 11 d. visos ateitininkijos susitelkimo, susibūrimo Višakio Rūdoje diena. Susirinkime į šią bažnytėlę kas metai, atsigaivinkime, sustiprėkime, atsinaujinkime ir vėl eikime į gyvenimą ištyrintomis, nauju ryžtu degančiomis širdimis", baigė pamokslą kunigas.

Po šv. Mišių procesija, aidint būgnų dūžiams, patraukė į šventorių, kur, atokiame šventoriaus kampe, po didžiuliais medžiais prisiglaudęs, stovėjo naujasis kryžius, dvelkiantis Rūpintojėlio meile ir ramybe,

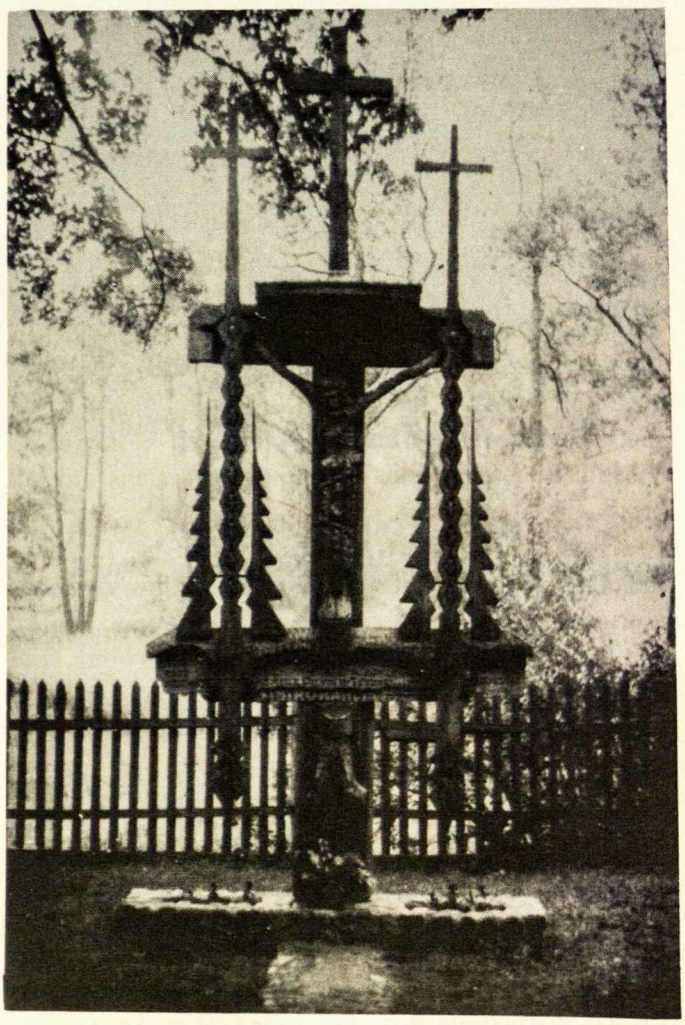

Prof. Prano Dovydaičio kryžius Višakio Rūdoje.

išnešiota Sibiro taigose, išsaugota kančiose ir negandose. Kristaus kūnas apraizgytas spygliuotom vielom, o rankos... jos be delnų tiesiasi į dangų, susiliejusios į kryžiaus skersnį. Išganytojui iš kraštų — eglės, bet grėsmingai smailos, tarsi ne eglės, o šautuvų buožės... Eglučių šaknys yra ir šoninių, ant stogelio esančių, kryžių šaknys. Iš kraštų prie eglių užrašai: „Kiek rovė, neišrovė; kiek skynė, neišskynė". Didžiulė šaknis ir paties centrinio kryžiaus kamieno, ant kurios išraižyta liepsnojanti žvakė su užrašu ATEITININKAI. Per visą apatinį kryžiaus skersnį, tarp vielų išrašyta: „Prof. Pranui Dovydaičiui, per Sibiro kančią" ir gimimo, mirties datos.

Marijampolės-Sūduvos krašto at-kai (vid. sėdi kun. Jonas Boruta, SAS dvasios vadas ir dr. Vincas Rastenis, At-kų atkuriamojo organizacinio komiteto pirm.) prie prof. Dovydaičio kryžiaus š.m. VI.11 Višakio Rūdoje.

Žmonės suėję apsupa ratu kryžių. Sugiedame Tautos himną. Ilgoką kalbą apie prof. Pr. Dovydaitį, jo gyvenimą, darbus pasako Ateitininkų Federacijos Lietuvoje atkuriamojo komiteto pirm. gyd. V. Rastenis, Višakio Rūdos klebonas Bundza, profesoriaus dukra, brolis Juozas, sūnėnas.

Prasideda kryžiaus šventinimo apeigos. Du berniukai dėžutėse atneša žemių, atvežtų iš Sibiro, kur mirė ateitininkų tėvas, ir iš gimtojo Runkių kaimo. Žemės papilamos po kryžiumi. Nuo šios dienos šis kryžius, šios žemės, ši šventoriaus vieta bus laikoma prof. Pr. Dovydaičio kapu. Visi susitelkę klausomės kunigo žodžių, šventinant kryžių. Sugiedame ateitininkų himną.

Išeina kalbėti prof. Arvydas Žygas. Jis pasakoja apie išeivijos lietuvių jaunimo gyvenimą, sąlytyje su ateitininkija, su Pr. Dovydaičio skleistomis idėjomis. Po jo kalbos skamba giesmės, eilėraščiai. Nuskamba Profesoriaus testamentiniai žodžiai:

> „Taip, sūneli, tikiuosi tu sulauksi geresnių dienų, o mano dienos suskaičiuotos. Jei išeisi į laisvę, o Lietuva bus išlaisvinta, parašyk į ten tiesiai be adreso. Papasakok mano tautiečiams, kad paskutinėmis savo gyvenimo dienomis ištikimo Lietuvos ir savo tautos sūnaus Prano Dovydaičio tik kūnas buvo toli nuo mylimosios tėvynės, o mintys ir širdis skriejo viršum erdvių, įsisiurbdamos nematomomis akimis į pažįstamus vaizdingus peizažus, miestų siluetus ir nepaprastai man brangius veidus, mano žmonos, vaikų, giminių ir man artimų žmonių. Pasakyk jiems, kad čia liks tik mano dulkės, o siela ir širdis ten — Lietuvoje!"

Iškilmės baigiasi. Prie paminklo nusifotografuoja Dovydaičių giminė, ateitininkai sendraugiai, moksleiviai, studentai. Jaunimas būreliais traukia į pamiškę, kur pasistiprinę dainuoja, žaidžia liaudies žaidimus.

Daiva Kuzmickaitė
Lietuvos At-kų Atkūrimo
organizacinio komiteto sekretorė

Kryžiaus kelionė per Lietuvą

Ateitininkų organizuotas maldininkų žygis iš Vilniaus į Žemaičių Kalvariją 1989 birželio 17-liepos 2 d. Pereita keturios vyskupijos, trisdešimt parapijų, iš viso apie 350 km. Kelionės metu pastatyti 53, vietinių meistrų padirbti, kryžiai.

Žygyje dalyvavo moksleivis, šešių vaikų motina, keli studentai, keli pensininkai, mokytoja, du fizikai, dvi inžinierės, trys menininkai, iš kurių vienas, žymusis skulptorius iš Salantų, Vilius Orvidas šių metų rugpjūčio 16 d. įvelkamas į Mažųjų Brolių Ordiną.

* * *

Lietuvoje atsikūrusio „Ateities" žurnalo redaktorė **Dalia Čiočytė** kalbasi su dailininku **Vaidotu Žuku**, grįžusiu iš kelionės.

D. Čiočytė. Prašom apibūdinti žygio išvakarių nuotaikas, mintis.

V. Žukas. Žygio išvakarėse buvo neramu ir mintys, tiksliau, širdies mintys, kilo Dievop: „Viešpatie, jeigu Tau atrodo, kad ši kelionė reikalinga, tegul ją lydi sėkmė".

D.Č. Ruošiantis žygis turbūt buvo (bent neaiškiai) įsivaizduojamas. Ar vyko taip, kaip nujausta? Kokios staigmenos — malonios ir nemalonios?

V.Ž. Išvakarėse nebuvo jokio užtikrintumo. Nebuvo jokių sąrašų, konsultacijų. Tik tiek, kiek pranešė apie žygį Vatikano, Laisvos Europos radijas, „Atgimimo banga" televizijoje. Žmonės skambino: „Kiek eis žmonių?", sakau: „Nežinau", klausia: „Kur miegosite? Ką valgysite?, sakau: „Nežinau, gal pasirūpins kunigai, gal patys žmonės susipras". Atrodė — vaikų darbas.

Maldos žygis Lietuvoje — kryžių neša Vilius Orvidas

Gerą mėnesį prieš kelionę Jo Eminencija kardinolas maloniai pritarė ir laimino sumanymą, bet jutau, kad širdyje vis tik šypsosi. Tarėmės su prel. K. Vasiliausku apie išlydėjimo mišias Arkikatedroje — sutiko, užsirašė, bet, atėjus metui, buvo didžiai nustebęs, kad sumanymas tikrai vyksta, ir tik tuomet labai gražiai, kleboniškai palaimino ir išlydėjo. Iki paskutinės minutės nebuvo aišku, kiek bus keliautojų: ar trys, ar dešimt, ar šimtas. Susirinko septyniolikos žmonių grupelė — maždaug tokia, kokią iš anksto nurodė Ekscelencija arkiv. J. Steponavičius kaip pačią paslankiausią.

Prieš pat išeinant, užsienio laidų korespondentei atsakiau: „Jeigu jau ir maldininkus žmonės nepavalgydins, nakčiai nepriglaus, tai tada Lietuvos vardo nebėra..."

Kelionė parodė, kad būgštavimai buvo bereikalingi.

Išvakarėse labai neramino kryžių meistrai — ką jie padarys? Pokarinis „liaudies menas" toks bekraujis, toks prisitaikėliškas, kad atrodė, jog ir kryžių dirbdami, meistrai neatsilaikys pagundai ką nors labai „pagražint", išdažyt, ar kapinių stiliumi, ką nors iš vamzdžių. O senųjų dievdirbių — nebeprikelsi. Šepka buvo, bet ir jis išėjo.

Ačiū Dievui — ir tai nepasitvirtino. Dar siūlas nenutrūkęs, dar ugnelė rusena. Didžioji dauguma naujųjų kryžių buvo paprasti, saikingai dekoruoti, gerų proporcijų, o svarbiausia — aukšti, ąžuoliniai. Stovi pakelėse, miesteliuose, kryžkelėse — lyg laisvės kalaviai į žemę įsmeigti saugo mūsų numylėtą kraštą.

O nemaloniai nustebino tie keli baugštūs klebonai ir kelios apsnūdę parapijos, kurios nepastatė nė vieno kryžiaus. Tikėsimės, kad ir šitie „Vingių Jonai" prabus, atsities.

D.Č. Koks labiausiai sujaudinęs epizodas?

V.Ž. Buvo karšta diena. Ėjome Vidurio Lietuva Pociūnėlių link — „TSRS 60-mečio" ar „70-mečio" kolūkio laukais. Pati baisiausia kelionės atkarpa — išpustytos, permelioruotos dykvietės, tolumoj viena kita skurdi trobeliukė. Ore lyg tebeskamba balsas: „Gana tau, upeli, vinguriuoti, kaip tau patinka, dabar tekėsi taip, kaip grubusis atėjūnas nurodė — tiesiai, be garso, šlaitai vienodi, nuskusti. Gana tau, pelkele, paukšteliais džiaugtis, uogeles sirpinti, drieželius slėpti — nubėgsi pakastais vamzdeliais, sausai išdžiūsi, nė vardu neliksi — ne tik varlelė bijosi — grūdas ir tas gulės tavyje neapmiręs". Atsitraukiau į pakelę nufotografuoti, ir staiga labai susijaudinęs pajutau, tiesiog pamačiau, kad sunkiai žingsniuojanti, besimeldžianti žmonių grupė su kryžiumi priešaky lyg buldozeris stumia, lyg lava degina apmirusią, užnuodytą erdvę — ir kiekvienas žmogus: ir kelionėje nekalbantis Gintas, ir kojomis vargstanti Rasa su savo mama, ir linkmoji dzūkelė Alė, ir švelni žemaitė Reda, ir Juzis, vargonininko sūnus iš Salantų, ir dvi lietuvaitės — moterys, ir Vilius, kryžiaus nešėjas, ir visi kiti — jie yra laisvės vaikai, jie yra ta „mažoji kaimenė", kuri iš tolo pažįsta savo Piemens balsą.

D.Č. Dažnai svarbesnieji įvykiai tarsi „nesutelpa laike" — jie pasibaigia tarytum vėliau. Prašom bent punktyru nužymėti maldininkų kelionės motyvus, tikslą (ar tikslus), prasmę.

V.Ž. Kryžius tiria, kryžius skiria arba artina. Jo forma pati paprasčiausia, o jo paslaptis pati giliausia. Prieš 20 amžių du statmenai sunerti rąstai įteisino ir nušvietė būties prasmingumą, atmainė istoriją, įsiveržė į tautų ir asmens buitį ugnies stulpu, reginčia akimi.

Kelionės sėkmė, manau, parodė tokių žygių prasmingumą. Labiausiai norėjosi pajudinti kaimų ir miesteliukų žmones — užguitus, pavargusius nuo darbų, nuo melo, nuo degtinės.

Gaudžiant varpams, daugelyje parapijų žmonės išeidavo pasitikti su duona, gėlėmis, bažnytinėmis procesijomis, trispalvėmis, rišo keliauninkams juostas, rankšluosčius, tiesė baltas marškones šventoriuose — valgydino; kunigai, jei tądien nebūdavome priėmę šv. Komunijos, net ir vidurnakčiui artėjant, atnašaudavo šv. Mišias, beveik kiekvienoj iš trisdešimties bažnyčių laimino švč. Sakramentu. Ačiū visiems už tai.

Stropusis Žemaičių vyskupas A. Vaičius, labiausiai pasirūpinęs kryžiais, pasitiko maldininkus prie Rainių miškelio ir lydėjo iki pat Alsėdžių — o kur vyskupas — ten žmonių daugybė.

Pasinaudodami proga, dalijome žmonėms Sąjūdžio spaudą, nors neįvairią, bet gausią krikščionišką literatūrą — kiekvienas kryžiaus meistras gavo dovanų po „Naują Testamentą". Žmonėms, susirinkusiems laukuose ar bažnyčiose, kalbėjome apie ateitininkiją, tautos prisikėlimą, apie Kryžiaus prasmę ir reikšmę.

Žygio tikslas buvo truputį panašus ir į šv. Pranciškaus tikslą, kai jis, su vienu iš savo brolių, vaikštinėdavo miestelio gatvėmis tarp žmonių besimelsdamas — tam tikra dieviškos meilės reklama, tam tikras „užrūgusio vandens drumstimas".

Norėjosi iki tol vykusiems Žaliųjų, Roko, Taikos, Blaivybės ir kitiems žygiams bei maršams suteikti vidinį karkasą, šerdį ne bet kokios, o būtent vidinės laisvės pagrindą, kurį, tikiu, vienas Kristus atnešė ir po Kryžiumi paliko.

Maldos žygio dalyviai su Grinkiškio parapijiečiais.

LIETUVIAI!

Viso pasaulio lietuviai,
Iš Sibiro ir Vakarų,
Nuo Panevėžio, Vilniaus ir Kauno,
Išaugę iš ainių šaknų!

Giliai, oi giliai mus užpustė
Šiaurūs vėjai žiemos ir rudens, —
Taip ilgai, taip ilgai mus atskyrė
Sūrios bangos Atlanto vandens...

Tirpsta sniegas ir pašalas šyla,
Rimsta bangos, stichija baisi.
Lietuviai, pasaulio lietuviai,
Susiburkim iš vieno, visi!

Paduokim rankas mes vienybės,
Suremkim pečius mes darbuos!
Niekas, oi niekas mums kitas
Rūtom nepapuoš Lietuvos...

Tik vieną tėvynę teturim
Prie gintaro marių baltų.
Išgirdome vėlei Kudirką:
Pabudom ir eikim kartu!

Viso pasaulio lietuviai,
Iš Sibiro ir Vakarų,
Nuo Nemuno ir nuo Nevėžio,
Kiek daug mūs dar laukia darbų!

Anicetas Kutrevičius

1989.VI.7.
Panevėžys

FEDERACIJOS VADAS PRANEŠA

Per visą išeivijos laikotarpį, išskiriant ypatingus įvykius (dainų šokių šventes, kongresus ar seimus), vasaros metu lietuvių visuomenės veikla atostogauja-ilsisi ir ruošiasi rudens bei žiemos laikotarpio darbams. Šis ciklinis ratas neaplenkia nei organizacijų, žinoma, išskiriant jaunimo vasaros stovyklas. Vasaros stovyklos turi neišsakomos auklėjamos ir bendravimo reikšmės jaunuolio gyvenime.

Išeivijoje visos Ateitininkų Federacijos sąjungos ruošė ir ruošia vasaros stovyklas, kuriose jaunimui skiepijamos dvasinės vertybės, tautinis sąmoningumas, artimo meilė bei minties ir protavimo lavinimas. Stovyklos turėjo ir turi ypatingą svarbą ir reikšmę. Gaila, kad paskutiniaisiais metais ir tėvai, ir vaikai šią vertybių skalę yra sumaišę. Gyvendami medžiaginio pertekliaus krašte, tikrai galime paskirti savo jaunimui bent dviejų savaičių stovyklavimo dovaną. Tai bus brangus turtas ir jaunuoliui, ir tėvams. Mes visi turime atgauti balansą tarp dvasinių ir medžiaginių vertybių. Stovyklos turėtų būti perpildytos. O kaip buvo šią vasarą? Galėjo būti daugiau ir stovyklautojų, ir vadovų. Kur jie buvo? Daugelis jų uždarbiavo. Tėvai ir seneliai, atkreipkime į tai tinkamą dėmesį ateinančią vasarą. Leiskime savo jaunimui pasidžiaugti vasaros gamta, bendraamžių draugyste, o tuo pačiu pasisemti dvasinių bei kultūrinių vertybių. Tikrai nesigailėsime!

Šią vasarą visos sąjungos ruošė vasaros stovyklas Dainavoje. Teko visas aplankyti arba jose dalyvauti. Visos sudarė malonų ir džiugų įspūdį. Tai dėka tų pasišventusių asmenų, kurie planavo, kvietė, rašė ir aukojo savo brangų laiką, kad jaunimui vasaros stovyklos būtų auklėjimo pobūdžio, naudingos ir smagios.

Dainavos stovyklavimo sezonas prasidėjo su dviejų savaičių moksleivių at-kų vasaros stovykla, kuri pasižymėjo savo tvarka, drausmingumu ir gera nuotaika. Joje dalyvavo 90 gimnazistų. Vadovai buvo studentai, o jiems talkininkavo vyresnieji, ar su paskaita, ar su pašnekesiu, ar su ūkiniu patarnavimu. Šią vasarą, MAS Centro valdybai pasitraukus iš pareigų, reikėjo surasti stovyklos rengėjus. Čia į pagalba atėjo du jauni žmonės, be kurių nenuilstamo darbo gal ši stovykla ir nebūtų įvykusi. Visą stovyklos rengimo atsakomybę, apsiėmė studentas Audrius Polikaitis. Jis sukvietė vodovybę ir vadovus, paruošė stovyklos programą ir buvo vyriausias stovyklos vadovas. Jam nuoširdžiai padėjo Lina Palubinskaitė. Ji pravedė registraciją ir tvarkė stovyklos iždą. Jiems abiems Ateitininkų Federacijos valdyba reiškia nuoširdžią padėką.

Moksleiviams apleidžiant Dainavą, į JAS CV ruošiamą stovyklą rinkosi jaunesnieji ateitininkai. Jau daug metų ši stovykla pasižymi savo organizuotumu, auklėjama reikšme, tvarkingumu ir geru pravedimu. Visad yra gražus būrys mokytojų ir jaunų vadovų, kurie su broliška meile ir pasišventimu stovyklautojus globoja — moko, guldo, kelia ir net maudo. Auklėjamoji programa gerai paruošta, o vakaro programos nuotaikingos ir reikšmingos. A. F. Valdyba dėkoja visai stovyklos vadovybei. Ypatingos padėkos yra verta visa Jaunųjų ateitininkų sąjungos Centro valdyba su pirmininke Laima Šalčiuviene.

Jauniams ir jaunučiams išvykus, stovyklavietę užvaldė „jauni" sendraugiai. Šiais metais, kaip ir praeityje, vietų pritrūko. Šios stovyklos veidas visai kitoks negu dviejų pirmųjų. Čia vyrauja tie, kurie yra jaunesni negu 5 metų amžiaus, ar vyresni negu 60 metų amžiaus. Juos jungia mažyčių mamos ir tėveliai. Už šios stovyklos suorganizavimą reiškiame padėką ASS Centro Valdybai ir jos pirmininkui dr. Petrui Kaufmanui, o taip pat nepavargstančiam Vytautui Šoliūnui, kuris jau 14 metų organizuoja ir vadovauja šiai sendraugių stovyklai.

Galop, Dainavą perėmė studentai. Juos čia sukvietė SAS Centro Valdyba. Šioje stovykloje dalyvavo vos apie tuzinas studentų. Visi buvo laiku informuoti ir kviečiami. Spaudoje buvo pranešimai, į kuriuos galėjo atkreipti dėmesį tėvai ir seneliai, ir savo studentus paraginti. Tačiau pasekmės menkos. Kur priežastis? Mes visi turime apie tai pasvarstyti.

Atvykę studentai džiaugėsi programa, nuotaika ir tarpusavio draugyste. Dėkime pastangas, kad kitais metais stovyklautojų skaičius bent padvigubėtų arba net patrigubėtų. Dėkojame SAS CV nariams už paaukotą laiką ir darbą, ruošiant šią stovyklą.

AF Valdyba reiškia didelę padėką, neseniai iš Lietuvos atvykusiems, marijonams: kun. Ričardui Repšiui ir kun. Kastyčiui Ramanauskui, už jų rūpestį dvasiniu stovyklų gyvenimu. Jų nuoširdumas, kruopštumas bei sugebėjimas prisitaikyti prie stovyklaujančių grupių prisidėjo prie stovyklų pasisekimo.

Taip pat džiaugiamės turėję savo tarpe Lietuvoje atsikūrusių ateitininkų atstovą Saulių Galadauską, kun. Alfonsą Svarinską ir nemažą skaičių iš Lietuvos atvykusių svečių. Jų aktyvus bei nuoširdus dalyvavimas parodė, kad esame vienos tautos, vienos idėjinės šeimos nariai.

MARŠAVOME SU „ROKU"

Muziko Dariaus Polikaičio dainininkų ketvertukas buvo pakviestas ir dalyvavo šios vasaros „Roko marše" Lietuvoje (liepos pabaigoje — rugpjūčio pradžioje). Kelionė buvusi labai sėkminga ir įdomi. Visi dalyviai parsivežė puikiausius įspūdžius, todėl grupės vadovas Darius mielai sutiko jais pasidalinti su „Ateities" skaitytojais. Ketvertuke dar dainuoja Audrius Polikaitis (Čikaga), Linas Polikaitis (Los Angeles) ir Vidas Neverauskas (Detroitas). Kartu taip pat vyko grupės muzikinė palyda, kurioje groja Tomas ir Povilas Strolios ir pora amerikiečių muzikantų.

Visą gyvenimą turbūt esate girdėję pasakojimus apie Lietuvą. Ar ten nuvykę ją atpažinote, ar radote visai kitokią, kaip jums tėvai ir mokytojai pasakojo?

Ir pažinome, ir ne. Besileisdami Vilniaus aerouoste, galėjome lengvai atpažinti bažnyčias, pastatus ir paminklus, kuriuos matėme mokykliniuose vadovėliuose ir šiaip paveiksluose. Vėliau, išvažiavę iš miesto, atradome, kad Lietuvos gamta tikrai labai graži. Be to, žmonės buvo tikrai labai nuoširdūs, vaišingi, nors pradžioje laikėsi kiek rezervuotai — turbūt pripratę būti atsargūs — bet greitai mums parodė tikrai šiltą lietuvišką savo charakterį. Žinoma, daug kas buvo ir kitaip: dažniausiai išeivijos mokyklose Lietuvos geografija užsibaigdavo su okupacijos pradžia, o čia gyvenimas vis tiek ėjo. Yra daug modernių pastatų, fabrikų, kelių ir daug užterštos gamtos. Pavyzdžiui, Nevėžio upė atrodė visai negyva. Nemanau, kad Maironis dabar norėtų apdainuoti jos grožį...

Pats lietuviškiausias miestas yra Kaunas. Vilniuje gatvėse girdėti daug rusų ir lenkų kalbos. Klaipėdoje taip pat daug rusų.

Kaip jus sutiko Lietuvos jaunimas?

Jaunimas sutiko labai maloniai. Su daugeliu net susidraugavome, ypač su Lietuvos roko grupių muzikantais. Visi labai domėjosi išeivijos lietuvių, ypač jaunimo, gyvenimu ir veikla.

Ar didelis skirtumas tarp Lietuvos muzikinių grupių ir, pavyzdžiui jūsų, arba iš viso amerikiečių moderniosios, populiariosios muzikos?

Man atrodo, kad didžiausias skirtumas yra ne muzika, o dainų žodžiai. Labai ryškus nuolatinis grįžimas į politiką, nesvarbu, kiek mėginama nuo to nutolti. Dainų žodžiai turi besiklausantiems aiškią reikšmę, yra surišti su dabartiniais įvykiais Lietuvoje, su praeitimi. Muzikos atlikėjus ir klausytojus riša bendri išgyvenimai, todėl tarp jų atsiranda stiprus kontaktas. Čia mes pripratę, kad roko muzikos žodžių beveik negirdėti, niekas iš tikrųjų ir nesiklauso — svarbu ritmas, garsas. Lietuvoje lygiai svarbūs ir žodžiai. Manau, kad „Foje" grupė būtų populiari ir čia, mūsų jaunimo tarpe. „Anties" muzika komplikuotesnė, sunkesnė, prie jos reikia priprasti. Ją buvau girdėjęs iš juostelės ir per daug nesusižavėjau, bet gyvi atlikėjai visai kitaip skamba, man patiko. Nors visi muzikantai naudoja modernius sintezatorius, bet jie taip pat gerai moka valdyti muzikos instrumentus, yra tikri muzikantai. Remiasi talentu, o ne vien elektronika.

Kiek koncertų turėjote ir kokie iš jų įspūdžiai?

Pirmasis koncertas buvo Kaune, sporto stadione (visi koncertai vyko lauke, ne salėse). Žmonių, ypač jaunimo, prisirinko labai daug. Prisipažinsiu, kad jaučiau daug „peteliškių". Kai pradėjome groti ir dainuoti, nervai tuoj atsileido. Buvo nemažai tokių klausytojų, kurie su mano muzika jau buvo susipažinę iš plokštelės. Daug kas dainavo kartu su mumis, ypač B. Brazdžionio žodžius „Aš čia gyva". Tai mums buvo maloni staigmena. Iš viso klausytojai ten mėgsta įsijungti ir dainuoti su atlikėjais. Jie žino visus dainų žodžius. Tai sukelia labai šiltą, malonų jausmą atlikėjams, nes jauti, kad publika tikrai yra su tavimi.

Iš viso koncertavome šešiuose miestuose. Visur buvome šiltai sutikti. Paskutinis koncertas buvo Vilniuje.

Ar turėjote progos ir privačiai pasidairyti po kraštą?

Aplankėme gimines, ypač buvo įdomu ir malonu nuvažiuoti į tėvelio gimtuosius Gudžiūnus. Įdomu, kad pažįstami ir nepažįstami žmonės, nors žino, jog esi muzikinės grupės narys, atvykęs iš Amerikos, nešokinėja aplinkui, nepataikauja, netampo į visas puses, kaip čia įprasta su, pavyzdžiui, roko grupėmis. Lietuvoje tau leidžia būti pačiu savimi. Ant scenos esi dainininkas ar muzikantas; nulipęs nuo scenos, esi gerbiamas kaip žmogus ir niekas iš tavęs nieko nereikalauja.

Lietuvos roko grupių nariai su mumis elgėsi, kaip su sau lygiais. Su

jais susidraugavome, pavažinėjome po kraštą, pasikalbėjome.

Ar buvo progos susitikti su ateitininkais?

Lietuvos ateitininkai yra idealistai. Jie supranta organizacijos paskirtį ir nuoširdžiai stengiasi gyventi pagal šūkį „Visa atnaujinti Kristuje". Apskritai, atrodo, kad Lietuvoje vyksta dvasinis-religinis atgimimas. Į bažnyčią eiti mada, gal dar ir dėl to, kad tai erzina okupantus. Jaunimas, auklėtas ateistiškai, jaučia kažkokį trūkumą, tuštumą. Jie ieško Dievo, domisi religija.

Kas iš viso paliko gražiausią įspūdį, kuo nusivylėte?

Gražiausią įspūdį paliko Lietuvos žmonės ir lietuvių kalba. Jau lėktuve iš Maskvos į Vilnių mums buvo nuostabu, kad ne tik visi keleiviai, bet ir patarnautoja lietuviškai šneka! Ir pačioje Lietuvoje buvo įspūdinga visur girdėti lietuvių kalbą, ypač laisvai, gražiai kalbančius vaikus. Mums jie atrodė kažkaip lyg išmintingesni, nes taip sklandžiai mokėjo papasakoti įvairius dalykus, jų kalba buvo tokia žodinga. Nors kai kurie išeivijos lietuviukai, rodos, labai gerai lietuviškai šneka, bet skirtumas milžiniškas.

Buvo liūdna patirti, kad vis dėlto Lietuvos jaunimas labai mažai apie išeivijos kultūrinį gyvenimą žino. Atrodo, kad geležinė uždanga mažai žinių į ten praleido. Reikėtų jiems pasakyti ir parodyti, kad išeivija taip pat sukūrė turtingą, vertingą kultūrą. Iš tikrųjų yra dvi Lietuvos — viena svetimuose kraštuose, kita prie Baltijos. Mūsų Lietuva yra daugiau abstrakti, ji išplaukia iš mūsų sąvokos, kas ir kokia yra Lietuva. Tikrosios Lietuvos kultūra

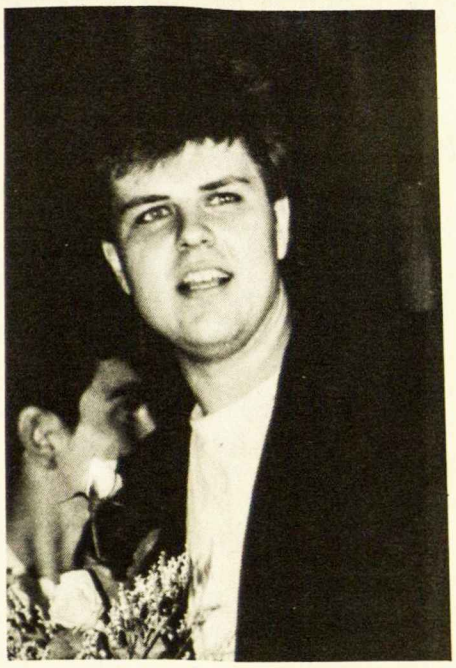

Muz. Darius Polikaitis išvykos Lietuvon metu.

kyla iš tęstinumo, iš pačios gimtosios žemės. Nors išeivijos Lietuva yra kitokia, negu anoji prie Baltijos, bet ji turi lygią vertę ir sukūrė daug kultūrinių lobių. Tai mes neturėtume pamiršti, nesijausti menkesni.

Taip pat nesmagų įspūdį padarė didelis žmonių materializmas, noras kaip galima daugiau sukaupti materialinių gėrybių. Man rodos, kad čia yra dvi priežastys. Viena — tai tikras pagrindinių kasdieninių reikmenų trūkumas, todėl žmonės priversti apsirūpinti visokiais būdais. Okupacijos laikotarpis, atrodo, buvo geras mokytojas, ir žmonės tikrai išmoko „kombinuoti". Antra, tikriausiai dėl to kalta ir išeivija. Dažnai giminėms ar pažįstamiems perkami tokie daiktai, kurių patys sau jokiu būdu negalėtų įsigyti. Atvažiavusius iš Lietuvos apipila dovanomis — ko tik kas nori, tai ir gauna. Susidaro įspūdis, kad čia viskas labai lengvai ateina, žmonės nesiskaito su pinigais. Taip tikrai nėra. Ypač išeiviai su mažesniais ištekliais (sakykim, pensininkai) dėl to kenčia, bet vis bijo tiesiai, atvirai pasakyti ne.

Kokie tolimesni ateities planai?

Norėčiau dar grįžti į Lietuvą, ne kaip turistas, bet koncertuoti, kaip šį kartą. Turiu daug naujų dainų sukūręs. Netolimoje ateityje ruošiamės išleisti kitą plokštelę. Pirmoji, „Aš čia gyva" turėjo neblogą pasisekimą. Tikiuosi, kad ir toliau sulauksiu klausytojų pritarimo.

D. B.

VASARIO-16 ROKO FESTIVALIS

• Juostelė įrašyta 1989.VI.29 Giedriaus Litvino Studijoj Kaune. Tai trys roko grupės, sudarytos Vasario 16 gimnazijos mokinių ir poros draugų (dviejų būgnininkų). Jų tarpe randame ir kelių ateitininkų pavardes. „Musmirėje" dainuoja ir groja Rimas Čuplinskas, Liudas Motekaitis, Darius Udrys, Jonas Domkus, Darius Česonis, Gintaras Gascevičius. Jų daina „Pokalbis su Maironiu". „Export" groja ir dainuoja Darius Česonis, Vilija Bijūnaitė, Jonas Domkus, Andre Malinauskas, Sascha Dambach. Jų dainos „Mėnesiai" ir „Pirkim rožes". „Ego" dainuoja ir groja Virginijus Jocys, Dan-Mark Olschan, Aidas Antanaitis, ir Gintaras Gascevičius. Jų dainos „Raudonos žvakės" ir „Paskendau". Kasetes platina patys muzikantai. Grupės, kiek teko suprasti, susikūrė laisvalaikio užsiėmimui. Dainose jaunų gimnazistų mintys apie gyvenimą, meilę, apie Lietuvos istoriją.

R. K.

AKADEMINIAI „ATEITIES" SAVAITGALIAI ČIKAGOJE

„Ateities" akademinis savaitgalis rengiamas kiekvieną rudenį nuo 1980 m. Savaitgaliai organizuojami taip, kad penktadienio vakare — vakaronė Jaunimo centro kavinėje, šeštadienį paskaitos vyksta Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje, o sekmadienio programa perkaliama į Ateitininkų namus Lemonte. Šeštadienio vakare taip pat vyksta „Ateities" žurnalo vakaras, kurio metu įteikiamos jaunimo kūrybos premijos žurnalo bendradarbiams.

Akademinio savaitgalio tikslas yra kelti susidomėjimą visomis žmogaus gyvenimo ir kūrybos sritimis, supažindinti savaitgalio dalyvius su naujausiomis kūrybos ir politikos srovėmis, skatinti bendradarbiavimą intelektualiniame ir visuomeniniame darbe.

Rengėjai stengiasi kviesti prelegentus, kurių paskaitos ir pokalbiai sukasi apie vieną bendrą temą. Kartais tai pavykdavo geriau, kartais ne taip sėkmingai. 1980 m. pagrindinė tema buvo „Mūsų tautietis okupuotoje Lietuvoje". 1981 m. savaitgalis neįvyko, nes tais metais buvo Jubiliejinis ateitininkų kongresas. 1982 m. tema: „Žvilgsnis į dabartinio pogrindžio leidinius" — Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos dešimties metų gyvavimo proga. 1983 m. — „Lietuvis išeivis — naujų sąvokų ieškojimas". 1984 m. „Lietuvių išeivių tradicijos: stabdis, ar ramstis". 1985 m. Literatūros kritikų apžvalga. 1986 m. „Kiek mums vertas šių dienų kapitalizmas". 1987 m. „Lietuvių tautos fizinis ir dvasinis išlikimas". 1988 m. gal labiau atsižvelgta į Lietuvos politinį išlikimą ir išeivijos vaidmenį. Šiemetinis Akademinis savaitgalis vyko spalio 27-29 d. Apie jį plačiau parašysime VI-me „Ateities" numeryje.

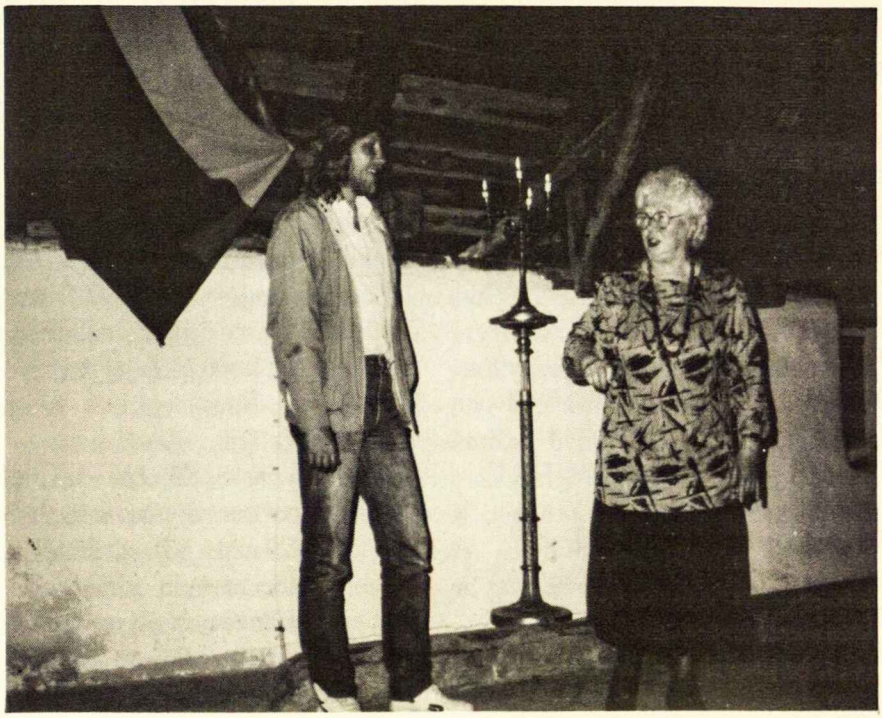

Alina Grinienė iš Miuncheno pajvairina vakarinę programą ELSS su žemaičių daina ir šokiu. Jai padeda Vilniaus Jaunimo teatro akt. Algis Latėnas.

Pagrindinė Akademinių savaitgalių rengimo komiteto grupė kartu dirba nuo pirmųjų dienų, nors vėlesniais metais buvo ir papildymų naujais asmenimis. Šių metų savaitgalį rengė: Jonas Pabedinskas (vienas iš pirmųjų iniciatorių), dr. Arūnas ir Aušra Liulevičiai, Stasys ir Milda Tamulioniai, kun. dr. Vytautas Bagdanavičius, dr. Ona Kliorytė-Daugirdienė, Ramunė Kubiliūtė.

Akademiniai savaitgaliai jau yra įprasti rudens sezono svečiai Čikagos visuomenėje, laukiami ateitininkų ir neateitininkų. Reikia tikėtis, kad savaitgaliams niekad nepritrūks nei rengėjų, nei temų.

R. K.

EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

36-oji Europos Lietuviškųjų studijų savaitė (ELSS) vyko Katthammarsvik miestelyje, Gotlando saloje, Švedijoje, maždaug 250 km nuo Lietuvos krantų. Savaitė pasižymėjo įvairia programa ir sudarė progų dalyviams pabendrauti gražioje aplinkoje. Iš 110 dalyvių maždaug 30 atvyko iš Lietuvos, 17 su dviem jachtom, kurios plaukė pusantros paros per Baltijos jūrą. Savaitė vyko nuo liepos 30 iki rugp. 6 d.

Studijų savaitė pirmą kartą vyko Švedijoje. Rengimo komisijos nariai: Jonas Pajaujis (iš Gotland), Eugenijus Budrys (iš Gotland), Alina Grinienė (iš Muenchen) ir Aldona Broland (iš Lund, Švedijos). Paskaitas skaitė ar pranešimus darė: prof. Vytautas Landsbergis (Sąjūdžio Tarybos pirm.), Antanas Terleckas (Laisvės Lygos Tarybos narys), Justas Vincas Paleckis (Lietuvos Komunistų partijos centrinio komiteto ideologijos skyriaus vedėjas), dr. Kazys Bobelis (VLIKo pirmininkas) ir kiti. Liaudies dainų ir šokių programą atliko keli Vilniaus Jaunimo Teatro aktoriai, o vienas deklamavo eilėraščių. Vieną vakarą jų programą pajvairino ir dalyviai, tarp jų Alina Grinienė, kuri yra, Europos ateitininkų atstovė.

Savaitės metu įvairių veiksnių atstovai pasirašė gan įspūdingą

komunikatą, kuriame visi sutiko, kad lietuvių gyvybinis tikslas — siekti Lietuvai nepriklausomybės atstatymo. Ilgametis ateitininkas Vincas Natkevičius (iš V. Vokietijos) suprojektavo sveikinimą Lietuvos ir išeivijos lietuviams, negalėjusiems savaitėje dalyvauti. Dalyviai tuoj principiniai priėmė perskaitytą sveikinimą. Savaitės aprašymus, pranešimus perdavė įvairūs švedų laikraščiai, o saloje buvo galima girdėti įvairias radijo programas — iš Miuncheno (Laisvės radijas), iš Vatikano (Vatikano radijas), iš Vašingtono (Amerikos Balsas) ir radijo programos iš Lietuvos.

Jei švedai buvo primiršę, kas tokie jų kaimynai kitoj Baltijos jūros pakrantėje, gal ši savaitė pagavo kai kurių dėmesį — jūreiviai, Sąjūdžio vadovai ir Kultūros Fondo vadovai (kad primintų ekologijai gresiančias problemas Baltijos jūroje), net Komunistų partija, kuri neva taip pat siekia nepriklausomos Lietuvos. Studijų savaitės dalyviai į savo kraštus (į Lietuvą, JAV, Kanadą, Švediją, Šveicariją, Prancūziją, Vak. Vokietiją) galėjo parsivežti savo įspūdžius, savo išgyvenimus, savo abejones, ką buvo girdėję, patyrę ir išdiskutavę Europos Lietuviškųjų studijų savaitėje.

Šiemet pavasarį Europos ateitininkai jau buvo turėję savo suvažiavimą, tai ELSS metu jie nesirinko. Lietuvių Bendruomenių pirmininkai taip pat jau buvo pasėdžiavę vasaros pradžioje. Tačiau Fronto Bičiuliai rinkosi vieną vakarą savo pasitarimams.

Ramunė Kubiliūtė

Lietuvos atstovai Jaunimo sąskrydyje, Vasario 16 gimnazijoje liepos mėn. Iš k.: Alvydas Medalinskas, Sąjūdžio Tarybos sekretorius, Ateitininkų atkūrimo komiteto nariai Gabrielė Žaidytė ir Saulius Galadauskas, Stasys Uniežius, Gediminaičių Didysis Kunigas Vildaugas.

...SU PADĖKA — „ATEITIS"

Ketveriems metams praslinkus po mirties (mirė 1985 m. liepos pradžioje) a.a. Antanas Kareiva ištiesė pagalbos ranką „Ateities" žurnalui, per Balfo Centro valdybą iš savo palikimo paskyręs 2,488.35 dol. sumą.

Mes, kurie gyvename Čikagoje, ir pažinome a.a. A. Kareivą — visuomet kuklų, malonų, pareigingą lietuvį, nepailstantį artimo meilės darbe, dabar vėl galime su padėka jį prisiminti.

Aprašydamas a.a. A. Kareivos

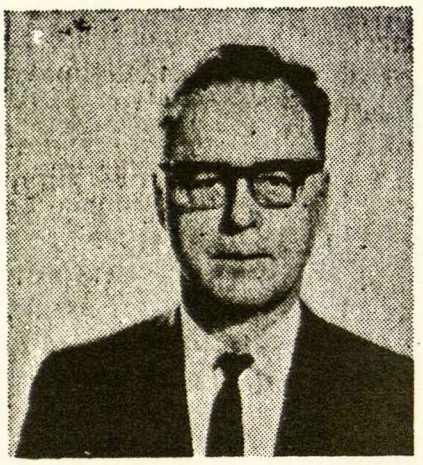

A.a. Antanas Kareiva

laidotuves — atsisveikinimo vakarą („Draugas", 1985 m. liepos 9 d.) — Vyt. Kas. taip rašo: „...Jis rėmė spaudą, buvo artimas „Draugo" dienraščio renginių talkininkas, reiškėsi sporto organizacijų veikloje. Kaip ilgametis Bendruomenės Švietimo tarybos knygyno vedėjas, atliko milžinišką darbą: krovė knygas į knygyno lentynas, o taip pat laiku ir tvarkingai išsiuntinėjo Lituanistinėms mokykloms, mokytojams. ...A. a. Antanas buvo be galo jautrios sielos ir geros širdies. Jis mylėjo žmogų. Buvo giliai praktikuojantis katalikas. Jo katalikybė reiškėsi ne vien žodžiais, bet ir darbais. Jis nuoširdžiai vykdė Kristaus įsakymą vienas kitą mylėti ir pasilikti jo meilėje. Jis stengėsi visiems padėti ir niekam neatsakydavo prašomos pagalbos. Jo išskirtinis dėmesys buvo lietuvių šalpos darbams, kuriuos vykdo Balfas..."

Antano Kareivos artimo meilės darbai tebesitęsia, kaip matome iš jo aukos „Ateičiai". Prisimename jį su pagarba ir dėkingumu.

• Lietuvos at-kai atsiuntė šiltą padėkos laišką Čikagos ateitininkams sendraugiams už didelę knygų siuntą: „Jos labai papildė mūsų ateitininkišką biblioteką", rašo Gabrielė Žaidytė Lietuvos ateitinin-

kų vardu.

• „Katalikų pasaulis" yra vienintelis, oficialiai komunistinės valdžios leistas, dvisavaitinis laikraštis katalikams, nors dėl popieriaus stokos ir spaustuvės patarnavimų nereguliarumo jo leidimas labai susitrukdo, kaip praneša Lietuvių informacijos centras (š.m. rugpj. 18 d.).

• Šią vasarą JAV-se lankėsi Lietuvos at-kų atstovas Saulius Galadauskas. Jis dalyvavo Studijų dienose Dainavoje rugs. 1-4 d., kur skaitė pranešimą: „Ateitininkai Lietuvoje — atkūrimo rūpesčiai ir ateities uždaviniai". S. Galadauskas yra Ateitininkų atkūrimo komiteto narys Vilniuje, o taip pat aktyvus Sąjūdžio ir Jaunimo organizacijų tarybos narys. Jis daug pasidarbavo, ruošiant maldininkų žygį per Lietuvą š.m. birželio mėn. Žygio tikslas: atstatyti kryžius pakelėse ir kryžkelėse.

• Rytinio JAV pakraščio ateitininkai sendraugiai, kartu su svečiais iš kitų vietovių, stovyklavo Kenebunkporte Maine, tėvų pranciškonų sodyboje rugpjūčio 12-19 d. Paskaitas skaitė, ar stovyklautojams kalbėjo: kun. A. Svarinskas, JAV armijos kapitonas Andrius Eiva, dr. P. Kaufmanas, kun. dr. V. Cukuras, kun. dr. V. Bagdanavičius, kun. B. Grauslys. Savaitės programai vadovavo dr. A. Stankaitis, o liturginiais reikalais rūpinosi Pr. Ąžuolienė. Programos suorganizavimu pasirūpino dr. Č. Masaitis.

• Trečiasis (metinis) ateitininkų Studijų savaitgalis įvyko Dainavoje rugsėjo 1-4 d. Dalyvavo apie 150 asmenų. Jų tarpe nemažai svečių iš Lietuvos. Paskaitas skaitė Stasys Lozoraitis, dr. Robertas Vitas, Ramunė Jonaitienė, dr. Romas Vaštokas, Saulius Galadauskas, kun. dr. A. Rubšys, dr. Milda Danytė. Šeštadienio vakarinėje programoje savo poeziją skaitė Rolanda Šliažienė, Kornelijus Jazbutis ir Vainis Aleksa.

• Birutė Bublienė nešė didžiausią Studijų dienų rengimo naštą, atlikdama paruošiamuosius darbus. Jos dėka Studijų savaitgalis praėjo taip sėkmingai.

• Studijų dienų stovyklos komendantas buvo dr. Petras Kaufmanas, registratorė — Ramunė Kubiliūtė, vakarinių programų vadovė — Viktorija Lenkauskaitė.

• Metinis Dainavos jaunimo stovyklos rėmėjų suvažiavimas įvyko liepos 23 d. stovyklavietėje. Suvažiavimui pirmininkavo dr. Vytenis Damušis, o sekretoriavo Vitas Sirgėdas. Dalyvavo 26 rėmėjai, atstovaudami 665 balsams. Be padarytų pranešimų ir aptartų einamųjų reikalų, suvažiavimo dalyviai, naujai pravestą kelelį į kryžių kalną, pavadino kun. Viktoro Dabušio vardu. Kun. V. Dabušis yra vienas Dainavos pradininkų, buvęs ilgalaikis direktorių tarybos pirmininkas. Vienas kryžius kalne yra pastatytas kun. Dabušio pastangomis jo šeimos atminimui.

• Kun. Viktoras Dabušis, po š.m. pavasario pabaigoje padarytos sunkios operacijos, pamažu sveiksta ir jau vėl pradeda dažniau rodytis visuomeniniame St. Petersburgo (Floridoje) lietuvių gyvenime. Rugsėjo 13 d. jis dalyvavo D. Bindokienės knygos „Lietuvių papročiai ir tradicijos išeivijoje" sutiktuvėse, suruoštose tenykščio Lietuvių klubo (pirm. kun. dr. E. Gerulis) ir gyvai domėjosi „Ateities" žurnalo bei Čikagos at-kų reikalais.

• Studentų at-kų stovykla Dainavoje įvyko nuo sekmadienio, rugpjūčio 27 d., iki penktadienio, rugsėjo 1 d. Stovyklos kapelionas buvo kun. Ričardas Repšys.

• „Studentų ateitininkų aplinkraštis" (nr. 7) išleistas rugpj. 27 — rugs. 1 d. Dainavos stovyklavietėje (6 psl.). Jame SAS Centro valdybos pirm. Vytas Čuplinskas aprašo pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungos suorganizuotą sąskrydį Vasario 16-sios gimnazijoje. Vytas vyko kaip SAS atstovas. Studentų at-kų centro valdyba, matyt, jau nori pailsėti ir perduoti pareigas į kitas pajėgias rankas. Pirmininkas rašo: „Jeigu jums svarbi SAS ateitis, rimtai kreipsit dėmesį į šį klausimą. Atsiminkit — pradėti nuo savęs!"

• Studentų at-kų Centro valdybos pirm. Vytas Čuplinskas pereitą vasarą lankėsi Lietuvoje, susipažino su Lietuvos at-kų veikla ir dalyvavo jų stovyklose.

• Gabija Petrauskienė iš Toronto, Kanados, atstovavo PLB valdybai Išeivijos ir Lietuvos Jaunimo sąskrydyje, įvykusiame Vasario 16 gimnazijoje liepos mėn. pradžioje.

• Irena Lukoševičienė iš Toronto, Kanados, atstovavo PLB valdybai Europos Lietuvių studijų savaitėje Gotlande, Švedijoje, rugpjūčio mėn. pradžioje.

• Toronto ateitininkų sendraugių skyrius birželio mėn. išleido 8 psl. „Aplinkraštį" (nr. 1), kuriame be vietinių skyriaus reikalų pateikiama ištraukų iš Lietuvos spaudos, Laimos Sruoginytės poezijos ir šiek tiek at-kų ideologijos.

• Kun. Jonas Borevičius, SJ mirė š.m. rugpjūčio 23 d., sulaukęs 82 m. amžiaus. Palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje.

• Š.m. vidurvasarį lėktuvas, skridęs į Islambado miestą Pakistane, prapuolė kažkur Himalajų kalnuose. Lėktuvu skrido 54 žmonės, o jų tarpe **Vida Sidrytė,** mūsų redakcinio kolektyvo narės Rūtos vyresnioji sesuo. Nors lėktuvo buvo kruopščiai ieškoma, iki šiol jo likimas nežinomas.

Vida paskutiniuosius 10 m. gyveno Los Angeles mieste, Kalifornijoje, mokytojaudama vienoje aukštesniojoje mokykloje.

Nuoširdžiai užjaučiame Rūtą ir visą ateitininkiškąją Sidrių šeimą šiomis rūpesčio, nežinios ir skausmo dienomis.

LIETUVOS NACIONALINĖ MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKA

KNYGOS-LEIDINIAI

Pabaltietiškos temos angliškose knygose

Edge of Darkness, Lynne Gessner (Walker and Company: 1979).

Latvė Lynne Gessner aprašo jauno latvio gyvenimą Antrojo pasaulinio karo metu šioje, jaunimui skirtoje, knygoje. Veiksmas vyksta, žiūrint herojaus — David Ozols — akimis. Jis su tėvais, jaunesniu broliu ir vyresne seseria gyvena ūkyje Latvijoje. David išgyvena tėvo suėmimą už priešsovietinę veiklą; sesuo išteka už kareivio, kuris tampa partizanu ir prašo David prisidėti prie pasipriešinimo prieš sovietus.

Knyga įdomi ir vaizdinga, veiksmo ir įtampos netrūksta. Nors kalbama apie latvius, o ne lietuvius, ši knyga tinka visiems pabaltiečių jaunuoliams. Rekomenduojama pradinės mokyklos vidurinių skyrių mokiniams.

The Wild Place, Kathryn Hulme (Little, Brown and Company: An Atlantic Monthly Press Book, 1953).

Kathryn Hulme, buvusi *„United Nations Relief and Rehabilitation Administration"* (UNRRA) darbininkė, aprašo savo pokario darbo metus su, nuo karo bėgančiais, „dipukais" Vokietijos stovyklose. Knyga pavadinta tos stovyklos vardu, kurioje autorė praleido daugiausia laiko, tarnaudama Suvienytom Nacijom (taip Lietuvoje vadina Jungtines Tautas). Hulme daugiausia dirbo su lenkais pabėgėliais. Ji vaizdžiai ir užjausdama perduoda tų laikų nuotaikas apie neaiškią ateitį ir pabėgėlių pasibaisėjimą sovietais komunistais.

Už šią knygą autorė laimėjo *„Atlantic $5000 Non-Fiction Award"*.

Soviet Dissent: Contemporary Movements for National, Religious, and Human Rights, Ludmilla Alexeyeva (Wesleyan University Press: 1985).

Nors „persitvarkymo" dvasioje daug kas viešai kalbama ir rašoma, yra svarbu šį tą žinoti apie tuos judėjimus, kurie reiškėsi Sovietų Sąjungoje netolimoje praeityje. Šioje knygoje aprašyti įvairūs disidentų, o jų tarpe ir lietuvių, judėjimai. Knyga iliustruota pagrindinių grupių veikėjų nuotraukomis. Knygoje apbūdinami judėjimų siekiai, veikimo būdai ir tarpusavio ryšiai. Skyriuje apie lietuvius (psl. 60-85) Alexeyeva rašo, kad šis judėjimas išskirtinas tuo, jog tautiniai ryšiai glaudžiai siejami su tikybiniais siekiais.

Autorė, pati dirbusi pogrindžio spaudoje Maskvoje, sukaupdama visą šią medžiagą į vieną vietą, paruošė knygą, kuri laikoma Sovietų Sąjungos pogrindžio informacijos šaltiniu.

Audra M. Kubiliūtė

*

Tikime, kad kartu su atgimstančia Lietuva, išeivijoje atgims domėjimasis lietuvių kalba ir lituanistinėmis mokyklomis, kurios per kelerius paskutiniuosius metus išgyveno gana nemažą nuosmūkį. Dabartinė JAV LB Švietimo taryba (pirm. Regina Kučienė) ypač rūpinasi lituanistinių mokyklų veikla, prieaugliu ir skaitinių paruošimu patiems mažiausiems mokinukams. Atsižvelgiant į jaunesniųjų tėvų (ir jų vaikučių) susilpnėjusį lietuvių kalbos mokėjimą, dalis šių skaitinių -vadovėlių-pratimų yra išleista lietuvių ir anglų kalba. Su jais paruoštos ir garsiajuostės, kad palengvintų tarimą.

Šiais leidiniais verta susidomėti ir tėvams, kurių vaikai dėl vienokių ar kitokių priežasčių negali lankyti lituanistinių mokyklų. Knygelės išleistos gražiai, didelio formato, skoningai iliustruotos, o kainos labai neaukštos. Visi švietimo tarybos leidiniai gaunami, rašant JAV LB Švietimo taryba, 2711 W. 71st. Street, Chicago, IL 60629, USA.

Lietuviškai besimokantiems rekomenduojama:

Dr. Danguolės Tamulionytės ***Lietuviais norime ir būt".*** Kaina 20 dol; knygai pritaikyti pratimai — 10 dol., dvi garsiajuostės 15 dol.

Richard Scarry ***Mano Žodynas,*** spalvotos iliustracijos. Su pratimais — 10 dol.

Broniaus Kriokio ***Gintarinės šaknys.*** Kaina 5 dol.

Nijolės Mackevičienės ***Kalbėkime lietuviškai*** — 3 dol. Tai labai jauniems (mokyklinio ir ikimokyklinio amžiaus) vaikučiams skirta knygelė-sąsiuvinis, 88 psl., su galvosūkiais, spalvavimui tinkamais paveikslėliais ir žaidimais. Išleista Čikagoje 1987 m.

Lietuviškoji pasaka ***Eglė, žalčių karalienė,*** paruošta Ramunės Račkauskienės ir Nijolės Mackevičienės, labai gražiai iliustruota Dianos Kizlauskienės. Didelis formatas. Kaina 3 dol.

Pasaka ***Pelenė,*** paruošta N.

Mackevičienės, R. Račkauskienės ir Gailutės Valiulienės. Iliustravo Diana Kizlauskienė. Kaina 3 dol. Su ***Pelene*** gaunama ir garsiajuostė (kaina 2 dol.), kuri palengvins lietuviškų žodžių tarimą.

Dar paminėtini naujieji Švietimo tarybos leidiniai:

Antanas Saulaitis, SJ. ***Tikybos taku***, iliustravo Natalija Mackevičiūtė ir Beatričė Sturonaitė. Spaudė M. Morkūno spaustuvė Čikagoje, 1989 m. Knygelėje teksto nedaug, bet paaiškinimai po paveikslėliais aiškūs, sklandūs ir vaikams suprantami. Tekstas apima pagoniškąją lietuvių senovę, krikščionybės įvedimą ir moderniuosius laikus. Paveikslėliai tinka ir spalvavimui. Ši knygelė neturi angliško teksto. Kaina 2 dol.

Grybs, grybs, Lietuviškas dainorėlis mažiesiems, 82 psl., kaina 5 dol. Pirmąją dainorėlio laidą išleido L.A.P.A.S (Lietuvių-amerikiečių priešmokyklinio amžiaus sambūris). Antrajai laidai perspausdinimo teisė atiduota JAV LB Švietimo tarybai. Antroji laida išleista 1989 m. Knygelėje 56 dainelės su gaidomis ir žodynėlis. Dainelės pritaikytos vaikams, puslapiai gražiai iliustruoti Ramintos Baukytės-Lapšienės ir Renate Anysaitės-Gudat paveikslėliais. Muziką atkūrė Daiva Matulionytė-de Sa Pereira. Pagalbinius darbus atliko Raminta Raslavičiūtė-Saib, Laima Bačinskaitė-Šalčiuvienė ir Austė Paliokaitė-Vygantienė. Knygos įvade rašoma: ,,Šį dainorėlį skiriame mūsų vaikams. Tikimės, kad jie, iš pat mažens pradėję lietuviškai dainuoti, ir suaugę kalbės lietuviškai bei brangins ir puoselės lietuvių tautinį palikimą''.

Knyga ypač tinkama jaunųjų ateitininkų kuopelėms, šventėms ir stovykloms.

Ikimokyklinio amžiaus vaikams švietimo taryba 1989 m. išleido K. Kuolienės ***Abėcėlę,*** o kiek vyresnio amžiaus skaitytojams rekomenduoja Nijolės Jankutės nuotykių knygelę ***Šamo ežero sekliai,*** kartu su pritaikytais pratimais, kuriuose gausu galvosūkių, uždavinių, žodžių žaidimų, susietų su knygos turiniu. Pratimus paruošė Rima Polikaitytė (pratimų gale pridėtas žodynėlis su kai kuriais angliškais žodžių atitikmenimis). Kaina (knyga ir pratimai) — 6 dol.

R. Polikaitytė panašiai pritaikė pratimų sąsiuvinį ir Danutės Bindokienės knygai vaikams ,,Keturkojis ugniagesys'' (Lietuvių Dienų leidykla, Los Angeles, Kalifornija). Tai apysakaitė apie ugniagesių būstinės šuniuką, kuris labai bijojo gaisrų. Knygelė ir pratimai — 3 dol.

JAS mergaičių būrelis šią vasarą Dainavoje. Iš k. (priekyje): Mildutė Bublytė, Rasa Janukaitytė; (stovi) Auksė Grigaliūnaitė, Audra Degesytė, Erika Braune, Lidija Dutton, Gaja Bublytė.

Gyvenimas tarp dviejų kultūrų

Dalius Gilvydis

Mums, lietuviams, gimusiems ir augusiems Amerikoje, arba kituose laisvo pasaulio kraštuose, visuomet iškyla dviejų kultūrų klausimas. Kol esame maži, tą klausimą sprendži.. tėvai ir viskas neatrodo taip sunku: lankai lietuvišką darželį, važiuoji su tėvais į Dainavą stovyklauti sendraugių stovykloje, namuose kalbi lietuviškai. Kito pasaulio nėra, ir viskas labai ramu.

Kai pradedi lankyti kasdieninę amerikietišką mokyklą, tuoj susiduri su dviejų kultūrų problema. Pirmiausia gal tavo vardas nėra taip lengvai ištariamas, toks įprastas, kaip daugumos vaikų. Klasėje reikia paaiškinti, kodėl vardas kitoks. Po to reikia aiškinti, kad dar lankai šeštadieninę mokyklą ir mokaisi lietuviškai. Amerikiečiams vaikams dažnai labai sunku suprasti, kodėl dar ir šeštadieniais kas nors sėdi mokyklos suole.

Po kiek laiko ir pačiam pradeda atrodyti, kad būtų daug smagiau ką nors kitą daryti šeštadieniais, bet pasirinkti negali. Šeimoje prasideda murmėjimai ir diskusijos dėl lietuviškos mokyklos lankymo. Kartais kyla ir stripresni nesutarimai tarp tėvų bei vaikų.

Dar po metų kitų darosi sunkiau kalbėti lietuviškai, nes jau esi paaugęs ir vis daugiau laiko praleidi su vietiniais draugais, užsiėmimuose kasdieninėje mokykloje ir po pamokų, su tėvais lieka tik paprasti, kasdieniniai pokalbiai. Žodynas pradeda menkėti. Anglų kalba jau yra pagrindinė kalba.

Nors vis dar važiuoji į stovyklą, bet ir ten sunku išsireikšti, lietuviška dvasia jau sunkiau palaikoma.

Jeigu tėvai nenusileidžia, nors ir verčiamas, lankai šeštadieninę mokyklą, dalyvauji organizacijoje, važiuoji į vasaros stovyklą...

Kai sulauki gimnazisto amžiaus, atsitinka nelauktas dalykas: pradedi savo noru pasirinkti lietuvius draugus, praleidi su jais laisvalaikį ir lauki šeštadieninės mokyklos pamokų. Darosi įdomu sužinoti apie Lietuvos praeitį, geografiją, jos seną kalbą. O jeigu pasitaiko dalyvauti tautinių šokių ar dainų šventėje ir pasirodyti prieš kitataučius, tai noras būti lietuviu dar daugiau pakyla. Pradedi pastebėti, kad mūsų tauta turi daug įdomių tradicjų, kurios jau atrodo svarbios. Amerikiečiai draugai taip pat pradeda interesuotis tavo kultūra, o tu jiems daug ką aiškini, pasakoji.

Iš tikrųjų pastebi, kad gali daryti viską, ką jie daro ir dar šį tą, ko jie negali... Pasijunti turtingesnis už vienos kultūros amerikiečius draugus. Pagalvojęs apie tolimesnę savo ateitį, matai, kad ir tu kada nors panašiai savo šeimą auginti norėtum.

Dabar, kai Lietuvoje vyksta tiek daug nuostabių, įdomių įvykių ir kelionės į tėvynę darosi laisvesnės, svajoji ten nuvykti ir pagilinti savo žinias. Lengva bus jas gilinti, kai moki kalbą ir pažįsti Lietuvos istoriją, geografiją, nors tik iš knygų. Prisirinkęs naujų žinių ir įspūdžių, galėsi padėti mažesniems vaikams suprasti tą nelengvą dviejų kultūrų gyvenimą.

Mažiems vaikams smagu tai išgirsti iš jaunimo, jaunesnio už jų tėvus. Todėl ir aš, šią vasarą dirbdamas Dainavos stovykloje, bandysiu laikytis ateitininkiškų principų, kalbėti lietuviškai ir duoti mažiesiems gerą pavyzdį.

APMĄSTYMAI

Kada gi išsiverš tie almantys upeliai
Iš nusibodusios pilkos spalvos?!
Kada gi žemė sužaliuos, pradžius takeliai?
Aš taip pavasario ilgiuos!

Kada Tėvynė mano, klūpanti po kryžiais,
Laisvai numintą nugarą išties?
Ir tūkstančiais žiedų pražydusi,
Mielom melodijom skambės?

Kada gi rasos, spindinčios kaip poteriai
Papuoš berželio virpančias kasas?
Tėvyne mano, mano Motina,
Kas tau nuims raudonas grandines?!

* * *

Kas bus, kai mes iš čia išeisim,
Ar deramai mus palydės?
Ar bent vaikams paliksime tą šventą teisę, —
Auginti duoną ir lietuviškai kalbėt?

Ar jiems išsaugosime žalią žemės skarą
Ir ežerėlių mėlynas akis?
Lig šiol beprotiškai bijojom karo —
Pamiršę, kad yra lėta mirtis...

* * *

Skamba mano dienos, kaip varinis varpas,
Ir kiekvieną kartą vis lėtyn, lėtyn...
Toks mažytis nueito kelelio tarpas,
O prie nebūties — artyn, artyn...

Užmiršau raudonų dobilų žydėjimą
Ir spalvotų jau sapnų mažiau...
Su visa tauta tiek metų ištylėjus —
Tą varinį šaltį vis juntu skaudžiau. —

Ir šiandien, atrodo, kad nebereikėjo
Tos mažos širdelės, kurioje daina...
Pralėkė, sudužo — nebesuskambėjo...
Liko tik liūdna, varinė aimana...

Vilnius 1989

Birutė

KALBOS SKYRIUS

Kas yra košmaras?

Dažnai žodis **košmaras,** vartojamas **netvarkos, sąmyšio** reikšme. Pvz.: Netrukus susirinkimas pavirto tikru **košmaru (sąmyšiu)** — visi ginčijosi, rėkavo, trankė kumščiais į stalus.

Košmaras reiškia **baisų sapną, slegiantį regėjimą** (angl. **nightmare**). Pvz.: Buvęs Sibiro kalinys pasakojo, kad jo praleisti metai koncentracijos lageriuose dabar atrodo lyg klaikus **košmaras.**

betvarkė nevartotinas reikšme **netvarka.** Mano sūnaus kambaryje neapsakoma **betvarkė (-netvarka). Betvarkė** reiškia moterį, kuri **netvarkinga, apsileidusi.** Taip pat, kaip **bedarbė** nevartotinas **nedarbo** prasme. **Bedarbė** yra moteris, neturinti darbo (kaip: **bevaikė, bedantė, besmegenė...**).

daboti — neteiktina svetimybė — **saugoti, prižiūrėti.** Aldute, **padabok (-pasaugok)** broliuką, kol grįšiu.

daugumoje nevartotinas reikšme **daugiausia, dažniausiai, paprastai.** Į stovyklą **daugumoje (-dažniausiai, daugiausia)** suvažiuoja geri, drausmingi jaunuoliai.

nėra mokyklos — nevartotinas vertinys — **nėra pamokų.** Kitą pirmadienį šventa, **nebus mokyklos (-pamokų mokykloje).**

pramatyti nevartotinas reikšme **numatyti.** Valdyba stengėsi **pramatyti (-numatyti)** visas kliūtis, bet **nepramatė (nenumatė),** kad taip lis.

priklausyti prie — priklausyti kam. Algis nuo pat mažens norėjo **priklausyti prie ateitininkų (— priklausyti ateitininkams).**

ružavas nevartotina svetimybė — **rausvas, šviesiai raudonas.** Visos mergaitės susitarė vilkėti **ružavomis (-rausvomis, šviesiai raudonomis)** suknelėmis.

tūlas nevartotinas reikšme „toks, kažkoks, vienas". Žodis reiškia „dažnas, ne vienas, daug kas". Keliu važiavo **tūlas (-vienas, toks)** žmogelis. Mūsų gatvėje **tūla** moteriškė turi darželyje rūtų.

MOTERŲ PAVARDŽIŲ RAŠYMAS

Lietuvių kalboje lengva atskirti moteriškas pavardes nuo vyriškų, taip pat mergaičių pavardes nuo ištekėjusių moterų pavardžių. Mums nereikia vartoti pagalbinių žodžių (pvz.: ponia, panelė), kaip kitose kalbose — visus skirtumus pasako pavardžių galūnės. Kadangi kasdieniniame gyvenime turime vartoti moteriškųjų pavardžių vyrišką lytį, pasistenkime lietuviškoje mokykloje, organizacijose, spaudoje visuomet vartoti atitinkamas lietuviškas moterų pavardes.

a) mergaičių pavardės daromos, atmetant vyriškųjų pavardžių galūnes ir pridedant priesagas **-aitė, -ytė, -iūtė, -utė.**

Priesaga **-aitė** dedama, jei vyriškosios pavardės turi galūnes **-as, -a,** pvz.: Sakas — Sakaitė, Gintautas — Gintautaitė, Šalna — Šalnaitė, Eiva — Eivaitė.

Priesaga **-ytė** dedama, jei vyriškosios pavardės turi galūnes **-ys, -is, -ė, -ia,** pvz.: Gečys — Gečytė, Didžiulis — Didžiulytė, Kiaunė — Kiaunytė, Delčia — Dečytė.

Priesaga **-utė** dedama, jei vyriškosios pavardės turi galūnę **-us,** einančią po kietojo priebalsio, pvz.: Vaitkus — Vaitkutė, Jurkus — Jurkutė.

Priesaga **-iūtė** dedama, jei vyriškos pavardės turi galūnę **-us,** einančią po **j,** arba po kito minkštojo priebalsio, pvz.: Šlajus — Šlajūtė, Šalčius — Šalčiūtė, Katilius — Katiliūtė, Miklius — Mikliūtė.

b) Ištekėjusių moterų pavardės daromos taip: atmetamos vyriškųjų pavardžių galūnės ir pridedamos priesagos **-ienė, -(i)uvienė.**

Priesaga **-ienė** dedama, jei vyriškosios pavardės turi galūnes **-as, -is, -ys, -ė, -a, -ia,** pvz.: Sakas — Sakienė, Šalna — Šalnienė, Gečys — Gečienė, Didžiulis — Didžiulienė, Kiaunė — Kiaunienė, Delčia — Delčienė.

Priesaga **-(i)uvienė** dedama, jei vyriškosios pavardės **dviskiemenės** ir turi galūnę **-(i)us,** pvz., Rimkus — Rimkuvienė, Taučius — Taučiuvienė, Girdžius — Girdžiuvienė.

Jei vyriškos pavardės turi galūnę **-(i)us** ir yra **daugiaskiemenės,** pridedama galūnė **-ienė.** Pvz.: Vaitkevičius — Vaitkevičienė, Stanevičius — Stanevičienė.

PRATURTINKIME KALBĄ VAIZDINGAIS POSAKIAIS

liežuvis burnoje neišsitenka — daug apkalba. Atrodo, kad jo **liežuvis burnoje neišsitenka,** ką tik išgirsta, kitiems išplepa.

laikyti liežuvį už dantų — neišduoti paslapties, tylėti. Jeigu žadi **liežuvį už dantų laikyti,** pasakysiu didelę paslaptį.

Ateitininkų studijų dienos Dainavoje

DVIKAMIENIS BERŽAS: LIETUVA IR IŠEIVIJA

ROMUALDAS KRIAUČIŪNAS

Trečiosios ateitininkų studijų dienos įvyko 1989 m. rugsėjo 1-4 d. Dainavos jaunimo stovyklavietėje, Mičigano valstijoje, Amerikoje. Sąmoningai paminiu, kur ta Dainava yra, nes *Ateities* skaitytojai Lietuvoje gal dar užjūrio geografijoje per gerai nesiorentuoja. Antra vertus, bent penkiolika studijų dienų dalyvių buvo svečiai iš Lietuvos, Dainavon atvežti savo giminių ar draugų. Studijų dienos vyko dėmesio Lietuvai fone, kaip šio reportažo pavadinimas liudija. Šis palyginimas — dvikamienis beržas — buvo padarytas Ramunės Sakalaitės-Jonaitienės. Įdomiu sutapimu, panaši simbolika randama studentų ateitininkų stovyklos metu pastatytame kryžiuje. Stilizuotas ateitininkų ženklelio kryžius yra apsuptas dviejų tašytų rąstų, kurie, kaip tas dvikamienis beržas, prasideda vienoje vietoje, bet kildami į viršų vienas nuo kito tolsta.

Nors esu vienas iš artimesnių Dainavos kaimynų, į stovyklą atvažiavau penktadienį, tik vakarinei programai baigiantis. Vytas Čuplinskas pravedė menininį montažą iš įvykių Lietuvoje. Vakaras — rimtoji dalis — baigėsi kryžių kalne susikaupimu su žvakutėmis. Po to vyko susipažinimas ir atsipažinimas *Baltojo avino* svetainėje, kurią jaukiai aptarnavo Klivlendas. Nežinantiems, trumpas paaiškinimas apie svetainės pavadinimą. Netoli esančiame Mančestrio miestelyje yra *Juodos avies* užeiga, kuri priviliodavo stovyklautojus atgaivai ir pašnekesiui. Dabar tą užduotį atlieka *Baltojo avino* svetainė pačioje Dainavoje. Bent iki šiol ji teveikia tik tris vakarus per metus...

Šeštadienis pradėtas šventomis mišiomis, kurias aukojo kun. Alfonsas Svarinskas, asistuojamas prel.

Vytauto Balčiūno, prel. Vytauto Memėno, kun. Ričardo Repšio ir kun. Kęstučio Ramanausko. Pamoksle kun. Svarinskas iš susirinkusiųjų prašė talkos atnaujinti tautos dorą, ekologiją, inteligentiją. Užkandę rinkomės simpoziumui apie atgimstančią Lietuvą ir išeiviją. Jam vadovavo Gabija Petrauskienė, o kalbėtojus pristatė Dalia Staniškienė. Prof. Romas Vaštokas analizavo laisvės siekiančios Lietuvos galimybes ir pavojus.

Lietuvoje vyksta žūtbūtinė kova, propagandinis karas. Persitvarkymo pastangas nulems ne vien Maskva, bet ir kiti įvykiai Rytų Europoje bei visame pasaulyje. Gorbačiovas pripažino, kad tautinės problemos yra opiausias klausimas Maskvai. Sąjūdžiai veda į nepriklausomybę, kas Maskvai yra netoleruotina, nors ji norėtų demokratinės išvaizdos. Kalbėtojas citavo Gorbačiovo pasiuntinių pasisakymus, paremiančius sovietų imperijos užmačias. Laisvėjimo pastangos vadinamos nacionalistų provokacijomis. Esminių pasikeitimų ekonomikoje dar vis nematyti. Tuo tarpu sovietai stengiasi sutapatinti siekimo apraiškas Lietuvoje su kraštutinėmis nacionalizmo pastangomis Šiaurės Airijoje, Ispanijoje, Izraelyje, Kanados Kvebeke ir kitur.

Ramunė Sakalaitė-Jonaitienė sklandžia ir vaizdžia kalba aptarė dabartinių įvykių Lietuvoje reikšmę išeivijai. Jos manymu, nepasitikėjimas savais slopina pasikeitimo ir bendradarbiavimo džiaugsmą. Skatino naudotis visomis priemonėmis bendravimui pakelti. Paminėjo iš Lietuvos besilankančiųjų materializmą ir jų kritiką išeivijai, kad pastarieji yra prasti lietuviai arba jau ir visai nutautėję. *Homo sovieticus* žmogus yra auklėtas be Dievo ir žmogiškumo. Tuo tarpu visų akys nukreiptos, tiesiog įbęstos į Lietuvą. Mūsų uždavinys yra derintis ne tik su Lietuva, bet ir su gyvenamąja aplinka. Išeivija nėra tik tautos šaka. Tai veda į menkavertiškumo jausmą. Prelegentė mano, kad mes esame dvikamienis beržas — Lietuva ir išeivija — turįs vienas šaknis, vieną istoriją, bet klestintis dvikamiene forma. Mūsų veiklos sferos ir atmosferos yra kitokios, nors tikslai yra vienodi.

Saulius Galadauskas, ateitininkų atstovas iš Lietuvos, susilaukė daug dėmesio ir šilto priėmimo. Jo manymu, po penkiasdešimt metų raudonojo maro nesitikėkime sveiko tautos kūno. Didelė dalis lietuvių yra prarasta, nors jie ir kalbėtų lietuviškai. Tarybinis žmogus yra be tautybės. Lietuvos jaunimas sovietizuotas, jo valia palaužta. Nuo galvos greičiau nuslinks plaukai, negu turimi rūpesčiai. Atvirų širdžių Lietuvoje dar mažai. Reikia tautinio persiorientavimo. Persiorientavimo specialistus rengia tik kunigų seminarija. Vyresnieji kunigai gyvena 1939 metų galvojimu, tų laikų normomis. Nors lietuviai yra išsimokslinę, turime labai mažai krikščioniškų šeimų. Tikėjimui dabar graso išaugęs liberalizmas. Reikia geriau pažinti vieni kitus. Į stovyklas Lietuvoje turėtų atvykti vadovai iš Amerikos. Lietuvoje trūksta vadovų. Kur yra vadovų, yra ir ateitininkų. Jau susikūrė trįsdešimt kuopų. Trūksta susiorganizavimo, knygų, Kristaus dvasios. Turime mylėti vienas kitą, būti budrūs, turime būti Lietuvos druska.

Studijų dienų vadovybė, iš k.: Algis Norvilas, Birutė Bublienė, viešnia iš Lietuvos, Juozas Polikaitis, Dalia Staniškienė, Petras Kaufmanas ir Viktorija Lenkauskaitė.

Vykusiose diskusijose pasisakė bent šešiolika klausytojų. Vis buvo ryškinama mintis, kad reikia greitos reakcijos prieš Maskvos pasisakymus, reikia politinio centro. Pasidžiaugta jau dabar dedamomis pastangomis, skleidžiant informaciją ir formuojant viešąją opiniją.

Popietinėje paskaitoje Stasys Lozoraitis, Lietuvos pasiuntinybės atstovas Vašingtone ir Vatikane, kalbėjo apie Lietuvos ir Lenkijos santykius. Jo nuomone, santykiai su lenkais visada buvo nenormalūs. Antrojo pasaulinio karo metu rusai, vokiečiai, lenkai užgulė lietuvius. Lietuvių-lenkų santykiai pasikeitė, kai popiežiumi buvo išrinktas lenkas. Vyksta pasitarimai sunormalinti santykius su lenkais, kur lenkai pripažintų Lietuvos teises į Vilnių, o lietuviai laikytųsi tarptautinių teisės principų tautinių mažumų atžvilgiu. Turime turėti dvidešimt pirmojo amžiaus viziją... Reikia sovietus įtikinėti, kad lietuviai nėra pavojingi Sovietų sąjungai. Šiuo metu Sovietų sąjunga yra agonijoje. Maskvai reikia žiūrėti į visą Rytų Europą kitomis akimis.

Antroje popietinėje paskaitoje Algimantas Gureckas kalbėjo apie Karaliaučiaus sritį nepriklausomos Lietuvos vizijoje. Apžvelgė istoriją, prieškarinius ir pokarinius įvykius. Toje srityje dabar yra daug rusų kolonistų. Yra svarbios kariuomenės bazės ir žiemą neužšalantis uostas, kuris reikalingas prekių bei kariniams reikalams. Pro Vilnių į Karaliaučių eina geležinkelio linija. Jeigu šią sritį sovietai būtų priversti perleisti, jie mieliau ją atiduotų Lietuvai negu Lenkijai ar Vokietijai.

Vakaro programai vadovavo Viktorija Lenkauskaitė. Girdėjome Rolandos Šliažienės, Vainiaus Aleksos ir Kornelijaus Jazbučio poeziją, kurią skaitė patys poetai. Dariaus Polikaičio vadovaujama muzikinė grupė iš dalies pakartojo Lietuvos išvykos programą. Išvykos tema buvo AŠ ČIA GYVA! Buvo dalinami dainų tekstai. Norintieji galėjo nusipirkti išvykos temai pritaikytus marškinėlius. Kiti šio vakaro roko ansamblio nariai: Audrius Polikaitis, Vidas Neverauskas, Virgis Švabas ir Saulius Gylys. Po vakaro programos ir vėl rinkomės į *Baltojo avino* svetainę. Šį vakarą savo kulinarinius sugebėjimus demonstravo Čikagos ponios ir panelės.

Sekmadienio rytas vėsus, giedras, sausas. Dar prieš kitiems sukylant, sistematiškai apėjau visą stovyklos rajoną ir susirašiau kiek automobilių iš kurios valstijos ar provincijos buvo privažiavę. Daugiausia — dvidešimt penki — buvo iš Ilinojaus. Antroje vietoje buvo Mičiganas — dvylika. Trečia vieta atiteko „užsieniui" — Ontarijo provincijai, su aštuoniomis mašinomis. Iš kitur — mažiau. Iš viso penkiasdešimt aštuoni automobiliai. Vėliau patyriau, kad oficialiai buvo užsiregistravę 192 dalyviai. Tai gausiausios studijų dienos iki šiol. Susispaudus ir visas lovas užėmus, Dainavoje telpa 250.

Šv. mišias aukojo kun. Ričardas Repšys, asistuojamas kun. Kęstučio Ramanausko, prelatų Vytauto Balčiūno ir Vytauto Memėno. Pamoksle kun. Repšys analizavo puikybės ydą ir nuodėmę. Galima turėti jausmų puikybę, valios puikybę ir proto puikybę. Klysta žmogus, kuris galvoja kad negali apseiti be kitų pagalbos, bet dar daugiau klysta tas, kuris galvoja, kad kiti be jo negali apseiti. Studijų dienoms buvo išleistas mažas giesminėlis *Džiūgaukit, širdys, Dievo šviesoj.* Per mišias giesmėms vadovavo Pranas Zaranka.

Turėjome dvi rytines paskaitas. Pirmoji buvo istorikės dr. Mildos Danytės, kuri gyvai dalyvius nukėlė į pirmųjų lietuviškų parapijų steigimo ginčus, skundus ir skandalus. Pavyzdžiu parinko pietinio Bostono parapijos steigimo istoriją ir intrigas, kurios pasiekė Vatikano nuncijaus JAV ausis ir dabar yra gražiai sukataloguotos Vatikano archyvuose. Tuose archyvuose prelegentė daug medžiagos ir rado. Lietuviai išeiviai kovojo su

Nijolė Martinaitytė ir Petras Aglinskas poezijos, muzikos ir prozos vakare Studijų dienose.

lenkais, lietuviai katalikai kovojo su lietuviais socialistais; lietuviai katalikai kovojo su lietuviais katalikais. Tarp 1902 ir 1929 metų JAV buvo įsteigta dvylika lietuvių tautinių parapijų, nepriklausančių nuo Romos kontrolės. Ilgainiui jos sunyko.

Robertas Vitas, politinių mokslų doktorantas, yra artimai susipažinęs su Lietuvos okupacijos nepripažinimo politika ir apie tai mus kalbėjo. Kalbėjo aiškiai, suprantamai. Iš tarptautinės teisės perspektyvos Lietuva buvo nelegaliai okupuota. Lietuvos teisėtas suverenitetas yra laikinai nutrauktas. Tarptautinėje teisėje yra trys būdai pritarti okupacijai: žmonės nesiskundžia ir esama padėtimi yra patenkinti; žmonės nubalsuoja, kad pageidauja, jog taip ir toliau būtų; pasaulio tautos nusprendžia, kad okupacija yra pateisinama. Lietuvos atveju šių variantų nebuvo. Nepripažinimo politika daug padėjo tiek viešosios opinijos, tiek ir praktiškų, ūkiškų reikalų tvarkyme, ypač Amerikos teismuose.

Papenėję protą, rinkomės penėti kūną. Pastarojo peno irgi buvo apstu. Maisto reikalais rūpinosi ūkvedės Gražina Kriaučiūnienė ir Vida Duobaitė. Vyriausiąja šeimininke buvo Ona Norvilienė, padedama Barboros Normantienės.

Popietinę paskaitą skaitė kun. Antanas Rubšys. Tema: „Kristaus asmuo ir dabarties žmogus. ‚O kuo jūs mane laikote!' " Gerai apmąstytoje ir akademiniu stiliumi pristatytoje paskaitoje prelegentas kalbėjo apie Jėzaus daugialypę rolę. Jėzus — mokytojas; Jėzus — pranašas; Jėzus-pateptasis, mesijas; Jėzus — geroji naujiena. Racionalizmas uždarė žmogų į proto kalėjimą. Atvirybė Dievui, Dievo paslaptis Kristuje, apsvaigusiam racionalizmui atrodė prietarai. Proto kalėjimas žmogų apiplėšė, nuasmenino, padarė daiktu. Tačiau dabarties žmogus daiktu būti nenori. Dabarties žmogus randa Jėzų patrauklų. Dostojevskio Ivanas *Broliai Karamazovai* romane pasakoja legendą apie inkvizitoriaus susitikimą su laisvės davėju Kristumi. Tolstojus rašo apie *Prisikėlimą.* Martin Luther King apie *Šuolį į laisvę,* o Gustav Guttierez skelbia *Išlaisvinimo teologiją.* Tremtinių mergaičių maldaknygė *Marija, gelbėk mus!* švyti Kristaus laisve. Pagarbiai paminėtas Lietuvos Kristus — Rūpintojėlis, simbolizuojąs mūsų tautos susikaupusią nuotaiką ir būdą.

Studijų dienų programoje nenumatytas Povilas Pečiulaitis trumpai, bet dramatiškai prabilo į susirinkusius. Jis su žmona vos prieš penketą mėnesių atvyko iš Lietuvos. Aštuonis metus partizanavo, o dvidešimt metų kentėjo Sibire. Jo žmona už ryšininkavimą su partizanais Sibire kentėjo dešimt metų. Pokario metu skelbtos amnestijos partizanams buvo klastingos. Buvo įsitikinimas, kad geriau savo krašte mirti, negu vergauti kitiems. Apie 50,000 partizanų padėjo galvas Lietuvo-

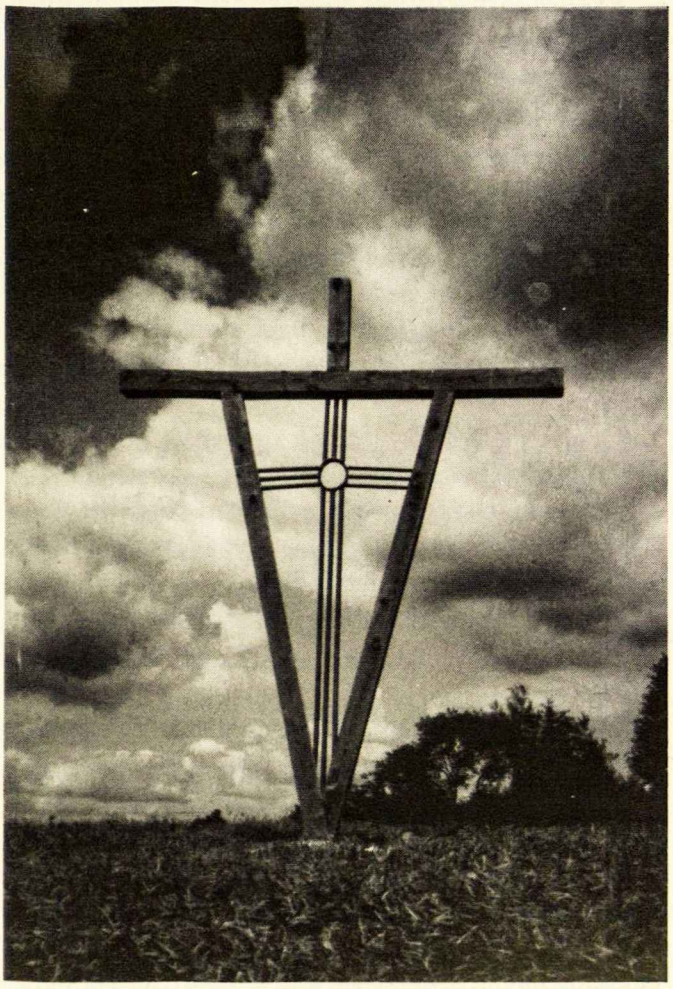

Studentų at-kų naujai pastatytas kryžius Dainavoje, 1989 m. vasarą.

je. Lietuva nuklota partizanų kaulais. Sovietų skelbiamos klasių kovos tarp lietuvių nebuvo. Jeigu ji būtų buvusi, būtų per dieną pasibaigusi. Buvo tiesioginė kova su — NKVD daliniais. Iš NKVD buvo net sudaryti specialūs daliniai, kurie demoralizavo tiek partizanus, tiek ir vietos gyventojus. Pasitaikydavo išdavimų. Juozą Lukšą, grįžus iš Vakarų, išdavė Kukauskas. Buvo labai daug klausimų, kuriuos prelegentas suglaustai atsakinėjo. Jautėme lyg vyko spaudos konferencija su iškiliu laisvės kovotoju. Pagaliau p. Pečiulienė paskaitė keletą eilėraščių apie partizanus.

Po gyvojo rožančiaus ir vakarienės, daugumas dalyvių jungėsi į vis didėjanti ratą partizaniškų dainų dainuoti. Per tiek metų neužmiršti partizanai, neužmirštos jų dainos, neužmirštas jų kovų tikslas. Ką tik iš Čikagos atvežta *Amžino įšalo žemėje* knyga apie Sibiro tremtinius, buvo bematant išgraibstyta. Čia prisiminė kun. Antano Rubšio popietiniai žodžiai, kad lietuviai yra tėvynėje, tremtyje ir išeivijoje. Gal reiktų keisti šio reportažo pavadinimą į trikamienio beržo simboliką?

Ir vėl vakaro programai vadovavo Viktorija Lenkauskaitė. Svečiai iš Čikagos — Nijolė Martinaitytė ir

Petras Aglinskas — mus džiugino poezija, muzika ir proza. Tiek poeziją tiek prozą palydėjo Petro Aglinsko gitaros muzika. Jis taip pat atliko keturis kūrinius, pavaizduojančius skirtingus džiazo stilius. Ypač gerai publiką nuteikė rašytojos Žemaitės humoristinė novelė apie levą, skaitytą Nijolės Martinaitytės. Ta novelė galėjo būti parašyta kokios feministės kad ir pernai. Primintina, kad Žemaitė mirė 1921 metais.

Pirmadienio mišioms beliko tik trys kunigai: prel. Vytautas Balčiūnas, kun. Ričardas Repšys ir kun. Kastytis Ramanauskas. Pamoksle kun. Ramanauskas kalbėjo apie meilės vertę ir jos jėgą. Meilės mes visi turime, o meilė viską nugali. Niekas kitas žmogaus geriau nepapuošia, kaip meilė.

Paskutinė paskaita kun. Ričardo Repšio apie dvasinio atsinaujinimo problematiką Lietuvos ir išeivijos jaunimo gyvenime. Teroro metais Lietuvoje žudyti ne tie kunigai, kurie prieš valdžią kalbėjo, bet tie, kuriuos jaunimas sekė. Jeigu nėra pašaukimų, vadinasi bažnyčioje yra krizė. Ten, kur jaunimas neateina reiškia, kad ten kažkas yra netvarkoje. Pats gyvenimas nekelia religinių problemų. Kompiūterinė technologija visai nesidomi asmenybės auklėjimu. Komunistai išnaudojo mūsų žmogiškas silpnybes. Jie puoselėjo garbingus, bet tuščius titulus. Evangelija yra skirta jaunimui uždegti, meilę įžiebti. Komunistai nori iš mūsų atimti autentišką dvasinį gyvenimą, evangelijos ugnį. Jaunimas turi apsispręsti, ar eiti ramiu keliu į pražūtį, ar audringu keliu į atgimimą. Atgimimas ateina ne iš viršaus, bet iš apačios... Lietuvių tauta yra introvertų tauta. Pabrėžiamas liturginis atsinaujinimas, bet vien to siekiant, niekas neatsitiks. Liturginiai pakeitimai neatnešė lauktų vaisių. Religijos vertė ne gražioje teorijoje, bet tame, kiek pasiekia gyvenimą. Religija yra Dievo ieškojimas. Reikia save maintinti patraukiančiais pavyzdžiais. Jauno žmogaus pašaukimas yra savo gyvybės atidavimas kitų žmonių išgelbėjimui. Dvasinio gyvenimo niekada nebus per daug. Po paskaitos buvo keletas komentarų, prieštaravimų ar ilgokų pasisakymų.

Rytui baigiantis, Ateitininkų federacijos vadas Juozas Polikaitis tarė užbaigiamąjį žodį. Jis visiems siūlė išsinešti artimo meilę ir aukotis geriems darbams. Esame viena šeima. Meile turime dalintis su kitais. Matykime viską, kur ko trūksta, ir tą trūkumą pašalinkime. Studijų dienose gautas mintis perveskime gyveniman. Visus kvietė į ateinančių metų studijų dienas. Padėkojo studijų dienų rengėjams. Vienas asmuo apsiėmė ruošti šių metų dienas. Tai Birutė Bublienė, kuriai nuoširdžiai paplota. Ramunė Kubiliūtė — registratorė. Dr. Petras Kaufmanas — stovyklos komendantas. Padėkota visiems dvasininkams, vakarų programų vadovei Viktorijai Lenkauskaitei. Padėkota Pranui Zarankai už gražų balsą, šeimininkėms, ūkvedėms. Dėkota paskaitininkams, diskusijų dalyviams. Dėkota svečiams ir viešnioms iš tėvynės. Pagaliau nuoširdi padėka studijų dienų iniciatoriui dr. Algiui Norvilai, kurio pastangomis jau turėtos trys studijų dienos. Studijų dienos baigtos ateitininkų himnu.

Studijų dienų metu vyko keletas parodėlių: Irenos Kutrevičienės iš Lietuvos atvežtų audinių ir tautinių rūbų paroda; dail. Marytės Gaižutienės keramikos paroda; Sauliaus Galadausko ir Gabijos Petrauskienės maldininkų kelionės per Lietuvą nuotraukų parodėlė. Abi ateitininkų leidyklos turėjo savo leidinių stalus ir leidinius pardavinėjo papigintomis kainomis.

Šį savaitgalį buvo prisimintas, pirmųjų studijų dienų metu vykęs, neoficialus pasitarimas dėl ateitininkų laikysenos Lietuvos įstaigų ir grupių atžvilgiu. Tuomet buvo atvirai, bet ir gana aštriai pasisakyta. Buvo net grasinama išmetimu iš organizacijos dėl per didelio atvirumo, ar noro suartėti. Ką jie dabar sakytų? Per tuos dvejus metus įvyko daug netikėtumų, apie kuriuos neseniai galėjome tik svajoti.

Vokietijos ateitininkų šventė

Gegužės 19 d., po pietų Vasario 16 gimnazijos vysk. M. Valančiaus moksleivių kuopos nariai buvo pasiruošę keliauti į Memingeną. Žinojome, kad ten bus metinė Vokietijos ateitininkų šventė ir vyskupo dr. Antano Deksnio 20 metų vyskupystės jubiliejaus minėjimas. Ateitininkų šventės yra svarbios, nes jose susirenka ateitininkai pabendrauti, paiilsėti ir pasidalinti mintimis.

Pagaliau pro Vasario 16 gimnazijos vartus išvažiavo du pilni autobusiukai į Bavariją. Kelionė buvo ilga, todėl smagi. Po kokių trijų valandų atsiradome pas prel. Antaną Bungą. Ten mūsų jau laukė susirinkę svečiai. Tarp jų buvo kun. Alfonsas Svarinskas ir Ateitininkų federacijos vadas Juozas Polikaitis. Pirmoj paskaitoj kun. Svarinskas susirinkusiems pasakojo savo išgyvenimus lagery. Besiklausydama jaučiau, kaip man ašaros kilo. Negaliu įsivaizduoti, kaip galėjo žmonės būti tokie žiaurūs? Po pokalbio ir skanios vakarienės mums buvo nurodyti kambariai viešbutyje. Tada kas norėjo galėjo eit miegoti, arba truputį po miestą pasivaikščioti.

Ryte visi nuėjome į koplytėlę rytinėm pamaldom, kurias laikė kun. Putrimas ir kun. Meilius (iš Lietuvos). Po pusryčių klausėmės dr. Sauliaus Girniaus paskaitos apie Vilniaus vyskupiją. Ši paskaita visus ypatingai domino, nes buvo aktuali ryšium su Katedros grąžinimu. Greitai laikas prabėgo.

Vėliau visi persirengę susirinkome prie autobusiukų. Turėjome iškylą į garsiąją Neuschwansteino pilį. Ji yra Alpėse, netoli Austrijos sienos. Ta pilis buvo karaliaus Liudviko II pastatyta. Jos grožis iš vidaus ir lauko neapsakomas. Visi tik viens po kito šią pilį fotografavo. Yra net sakoma, kad pagal ją buvo ir „Disneyworld" pastatyta pilis. Man

At-kų Federacijos vadas J. Polikaitis užriša juostelę įžodininkei Vilijai Bijūnaitei; už jos stovi Z. Dubauskaitė ir kiti.

dar nuostabu buvo pamatyti mūsų šv. Kazimierą, atvaizduotą virš karaliaus sosto. Mat, karaliui šv. Kazimieras buvo kuklumo pavyzdys.

Grįžę į Memingeną, radom dar daugiau svečių iš Miuncheno ir paties Memingeno. Prelato Bungos vakarienei pagaminti didžkukuliai greitai dingo, ir visi pradėjo ruoštis pasirodymui. Programa susidėjo iš dviejų dalių: meninės ir žaidimo. Pirmiausia pagrojo Darius Udrys akordeonu, Liudas Motekaitis saksofonu. Darius dar pagrojo smuiku. Lietuviškai nesuprantantiems svečiams Zita Dubauskaitė padeklamavo G. Kelleario eilėraštį vokiškai. Po to mergaitės išdalino dainų lapus ir visi užtraukė linksmas dainas. Paskui atėjo gera proga viešai padėkoti prel. Bungai už šios šventės suruošimą ir pasveikinti jį su pakėlimu į prelatus. Po visų „Bravo bravisimo" sekė moksleivių ateitininkų paruoštas žaidimas „koks prots". Žaidimo tikslas — surinkti kuo daugiau taškų savo komandai. Dalyviai buvo suskirstyti į tris komandas, o tos komandos turėjo bendrom jėgom atsakyti į klausimus. Moksleiviai buvo labai gerai paruošę klausimus, kad net vyresniems teko savo „pilkąsias celes" pajudinti.

Gegužės 21 d. tikrai nepamiršiu. Ryte pabudus, greit užsivilkau tautinius rūbus, kaip ir kitos moksleivės. Buvo taip prašyta, nes mišiose dalyvaus daug vokiečių ir garbingų svečių. Paskutinius pusryčius čia pavalgę, visi greit sustojo nufotografuoti įžodininkus, o tada autobusiukais išvažiavom į netolimą miestą — Ottobeuren. Čia yra pasakiškai graži benediktinų bazilika, kurioje bus iškilmingos pamaldos vysk. Deksnio 20 metų vyskupystės jubiliejaus proga ir moksleivių įžodis. Dar kelios minutės, o tada didysis momentas. Procesijoje bus nešamos Lietuvos ir ateitininkų vėliavos, o iš paskos sekė įžodininkai, du vyskupai ir apie 20 kunigų.

Vasario 16 gimn. moksleiviai at-kai su svečiais. Iš k.: kun. A. Svarinskas ir vysk. J. Stimpfle: dešinėje prel. Bunga, kun. Putrimas, dr. Otto von Habsburg, A. Šmitas ir vysk. Deksnys.

Bazilikoj buvo šimtai žmonių. Bazilikos choras pradėjo mišias, giedodamas Mozarto „Missa brevis". Po to Augsburgo vysk. dr. Josef Stimpfle tikintiesiems papasakojo vysk. Deksnio gyvenimo istoriją ir palinkėjo jam toliau taip sėkmingai darbuotis. Pirmąjį skaitinį skaitė Julija Šukytė lietuviškai. Tada nedidelė grupė lietuvių giedojo „O Kristau pasaulio valdove". Po pamokslo septyni įžodininkai: Daiva Baršauskaitė, Vilija Bijūnaitė, Vika Rosaitė (visos iš Kanados), Melisa Savickaitė (Australija), Maja Goštautaitė, Zita Dubauskaitė (abi iš JAV) ir Jurgis Gaidimauskas (Argentina) sustojo prie altoriaus ir kartu iškilmingai davė moksleivio įžodį. Jie visi iš eilės pabučiavo ateitininkų vėliavą, o federacijos vadas J. Polikaitis užrišo kiekvienam juostelę, visus pasveikindamas.

Mišioms pasibaigus, visi puolė pasveikinti naujuosius ateitininkus. Bet diena dar nebaigta. Visi svečiai susirinko į restorano salę pietums. Viskas buvo papuošta labai iškilmingai, o maistas buvo tikrai gardus. Šiuose pietuose dalyvavo daug garbingų svečių — šios dienos jubiliatas, vysk. dr. Antanas Deksnys, Augsburgo vysk. dr. Josef Stimpfle, Europos parlamento narys dr. Otto von Habsburg, Vokietijos LB valdybos Juozas Sabas, Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius Šmitas ir visa eilė kitų. Kiekvienas palinkėjo vysk. Deksniui geros sveikatos ir įteikė po mažą dovanėlę, o mokiniai visus palinksmino dainomis. Pabendravę, padėkoję, pamažu išvažiavo namo. Ir mes grįžom atgal į Vasario 16 gimnaziją — vėl į mokyklos gyvenimo ritmą. Visiems, tikiuosi, patiko šventė ir nepamirš to savaitgalio.

Šia proga noriu padėkoti prel. Bungai, mūsų ateitininkų šventės šeimininkui, globėjai Marytei Šmitienei, kad vis padrąsindavo mus, kai gal būdavom pasiruošę viską mesti, ir kuopos pirm. Antanui Vainiui, kuris tiek prakaito praliejo, ruošdamas mus įžodžiui. Ačiū.

Zita Dubauskaitė

Česlovas Masaitis

DAINAVOS PAVASARIAI

Sudėkime pavasarius
ir ateitį, ir viltį
į kūdikio mažytį delną,
į delną, žaidžiantį
savosios motinos dainuojančia širdim.

Brangioji Auste,
ar tu jauti,
kiek kvepiančio vilties pavasario,
kai tavo šypsena pražysta motinos glėby?
Ar tu matai,
kaip srūva ateitis
iš tavo kūdikiško žvilgsnio
į Spyglio vandenį
ir į visas mažas širdis,
taip pat skaisčias,
kaip tu?
Brangi Julyte, Mindaugai,
pasemkite rieškučiomis
iš Spyglio meilės!

Tegu jums su daina
užgimsta laimė Dainavoj,
šviesi, kaip Lietuva!
Tegu užgimsta Lietuva
svajonių saulėj ir širdy...
Ir ateities skubėjime...

JAS STOVYKLOJE

JAS stovykla įvyko Dainavoje liepos 9-23 d. Stovyklavo apie 90 jaunųjų ateitininkų. Stovyklautojai išleido laikraštėlį „Pasakų pilis", kuriame gausu rašinėlių, piešinių ir kitokios medžiagos. Iš Ateitininkų ideologijos mokytojos Birutės Bublienės ir stovyklautojų gavome storą voką, kupiną rašinių ir tokio turinio laiškelį (rašytą VII.22 d.):

„Sveikiname Jus iš gražiosios ir mielosios Dainavos! Laike ideologinių pašnekesių nutarėme įgyvendinti inteligentiškumo principą ir pasidalinti su „Ateitim" savo linksmais įvykiais bei įspūdžiais JAS stovykloje. Taip pat siučiame Jums „žurnalistų" nuotraukas".

Skaitydami tų rašinių ištraukėles, kurias pateikiame „Ateityje", susidarysite neblogą vaizdą, kaip dvi savaites stovyklavo jauniausieji išeivijos ateitininkai.

Man labiausiai Dainavoje patinka žmonės. Visi labai malonūs ir įdomu pažinti žmones iš įvairių valstijų. Kai išvažiuoji iš stovyklos, gali savo draugėms rašyti, kol vėl pasimatysim. Mano mėgstamiausias užsiėmimas yra dainavimas. Vieną dieną mes dainavom kiekvienos dainos, esančios dainorėlyje, pirmą posmą. Man labai patiko.

Daina Kazlauskaitė

Kasdieną turime keturias pamokas. Visos būna ryte. Vėliau einame maudytis į kitą ežero pusę, o vakare turime vakarinę programą. Viskas yra labai smagu.

Viktutė Leparskaitė

Kiekvieną popietę einame atgal į barakus pailsėti. Po to einame į kitą pusę Spyglio maudytis. Jeigu nenorime eiti į vandenį, galime žaisti kvadratą arba tinklinį. Ketvirtą valandą komendantas padūduoja ir einame pavakarių. Po to yra laisvalaikis. Per vieną laisvalaikį turėjome vandens balionų mūšį: stovyklautojai prieš vadovus. Visiems buvo labai smagu. Kai nebeliko daugiau balionų, komendantas vėl padūdavo ir reikėjo eiti atgal į barakus, pasiruošti vakarienei.

Janina Braune

Mano mėgstamiausia pamoka yra gamta. Mūsų mokytojos yra Ina Šilgalytė ir Aida Bublytė. Man visuomet patinka gamta, bet yra per daug vabalų. Mes einame gamtos takeliu ir matom medžius, gyvulėlius, paukštelius.

Erika Braune

Man labiausiai patinka sportas. Mūsų sporto mokytojai yra Stepas Puodžiūnas ir Auksė Bankaitytė. Man patinka sportas, nes galim bėgioti ir nereikia vietoje sėdėt. Smagu, kai visi žaidžiame tą patį žaidimą. Mano mėgstamiausias žaidimas yra krepšinis.

Rima Janukaitytė

JAS stovyklos „karalaitės". Iš k.: Erika Braune, Audra Degesytė, Lina Sidrytė, Rana Brizgytė, Audra Kazlauskaitė, vad. Kristina Liaugaudaitė, Viktutė Sušinskaitė ir Rima Viliamaitė.

Dailios stovyklautojos Dainavoje, iš k.: (I eil.) Audra Gaižiūnaitė, (II eil.) Vilija Gražulytė, Janina Adickaitė, Vilija Bogutaitė, Monika Gylytė; (III eil.) Lina Gaižutytė, Aistė Karkaitė.

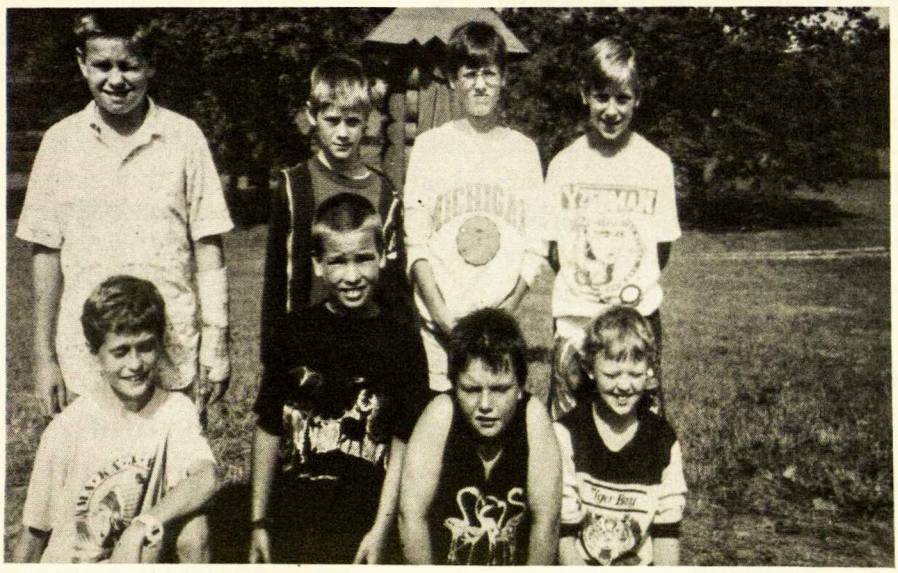

JAS stovyklautojų grupelė, iš k.: (I eil.) Marius Vygantas, Kovas Lapšys, Vytas Jurjonas, Linas Juodwalis; (II eil.) Audrius Čerauskas, Kovas Norvilas, Rimas Polteraitis, Linas Polteraitis.

Kiekvieną popietę einame maudytis ir žaidžiame žaidimus. Kvadratas yra mano mėgstamiausias žaidimas.

Linas Jodwalis

Vakarines programas tvarko ponia Laima (Aleksienė) ir jos 2 metų sūnelis Nerijus. Visos programos būna įdomios, ypač šokiai ir laužai. Prie laužo vaidiname visokius, įdomius vaidinimus. Buvo ir juokingų! Aš manau, kad visi nekantriai laukia vakarinės programos.

Renata Kvantaitė

Ateitininkai turi penkis principus. Pirmasis principas yra tautiškumas. Mes jį įgyvendiname, kai lietuviškai kalbame. Antrasis — šeimyniškumas. Visi ateitininkai yra viena, didelė šeima. Visuomeniškumą reiškia draugai. Ateitininkai yra labai geri draugai. Ateitininkai yra katalikai. Mes einame į religinius pašnekesius ir kas sekmadienį einame į bažnyčią. Tai yra katalikiškumas. Lankome kasdien pamokas ir išmokstam naujų dalykų. Stovykloje yra ideologijos, rankdarbių, dainavimo ir kitos pamokos. Stovykloje labai smagu, nes galime kasdien būti gerais ateitininkais.

Linas Gierštikas

Mano būrelio vadovas yra Tomas. Jis man patinka, nes leidžia gerti „coca cola". Jis man taip pat patinka, nes nėra piktas.

Vytas Jurjonas

Mūsų būrelio vadovė yra Julija. Man ji labai patinka, nes yra maloni ir draugiška visoms mergaitėms būrelyje. Julija elgiasi, kaip tikra draugė ne tik vadovė. Aš norėčiau, kad ji Dainavoje būtų ir kitais metais.

Audra Degesytė

Šiais metais Dainavos JAS stovykloje vadovai buvo jauni. Daug jų turėjo tokius pačius plaukus. Visi vadovai labai mieli, jeigu jiems netrukdai, kai miega, ir jų klausai. Vyriausias berniukų vadovas buvo naujas. Iš pradžių visi jo bijojo. Paskui jį pamilo, nes buvo linksmas ir mielas. Man patiko vadovai ir buvo smagu su jais draugauti.

Gytis Vygantas

Maistas stovykloje nėra blogas, kartais labai skanus, o kartais taip sau. Visada maisto užtenka. Mes gaunam dešrų, žuvies, visokių mėsų ir daržovių. Viduryje valgyklos stovi stalas, pilnas įvairaus maisto. Gauname gerti lemonado, apelsinų sunkos ir visokių, „paskanintų" „kool aid". Kartą per dvi savaites vaikai su gamtos klase iškepa dešreles. Trumpai, čia viskas yra skanu.

Gintas Jameikis

Sekmadienį, liepos 16 d., stovykloje įvyko suvažiavimas. Visi stovyklautojai išsiskirstė pagal savo vietovės kuopas. Iš Laimos Šalčiuvienės mes išmokom, kad nebūsi geras žmogus, jeigu nebūsi pareigingas ir sąžiningas. Kunigas R. Repšys perdavė sveikinimus nuo visų ateitininkų Lietuvoje. Liepė mums būti dėkingiems už viską, ką mes turime. Suvažiavimą užbaigėme ateitininkų himnu.

Alstė Karkaitė

MOKSLEIVIAI STOVYKLAVO

Moksleivių at-kų stovykla įvyko Dainavoje nuo birželio 25 iki liepos 9 d. Stovyklos komendantas buvo Linas Vyšnionis, kapelionas — kun. Ričardas Repšys, programų koordinatorius — Audrius Polikaitis. Vadovai: Aldas Kriaučiūnas, Tadas Vizgirda, Tauras Radvenis, Auksė Bankaitytė, Laura Gražulytė, Lina Palubinskaitė, Danutė Petrusevičiūtė, Rima Polikaitytė, Monika Vygantaitė, Marius Gražulis, Alvydas Jasinevičius. Stovyklavo daugiau kaip 70 moksleivių iš Amerikos ir Kanados. Stovykloje buvo išleistas laikraštėlis „Viesulas", kurio redakcinį kolektyvą sudarė: A. Mockaitytė, R. Račkauskaitė, G. Gilvydytė, M. Stungys, V. Žvinakytė, L. Modestaitė, A. Karkaitė, R. Idzelytė, T. Kirvaitis, R. Putriūtė.

KREIVOS ŠYPSENOS

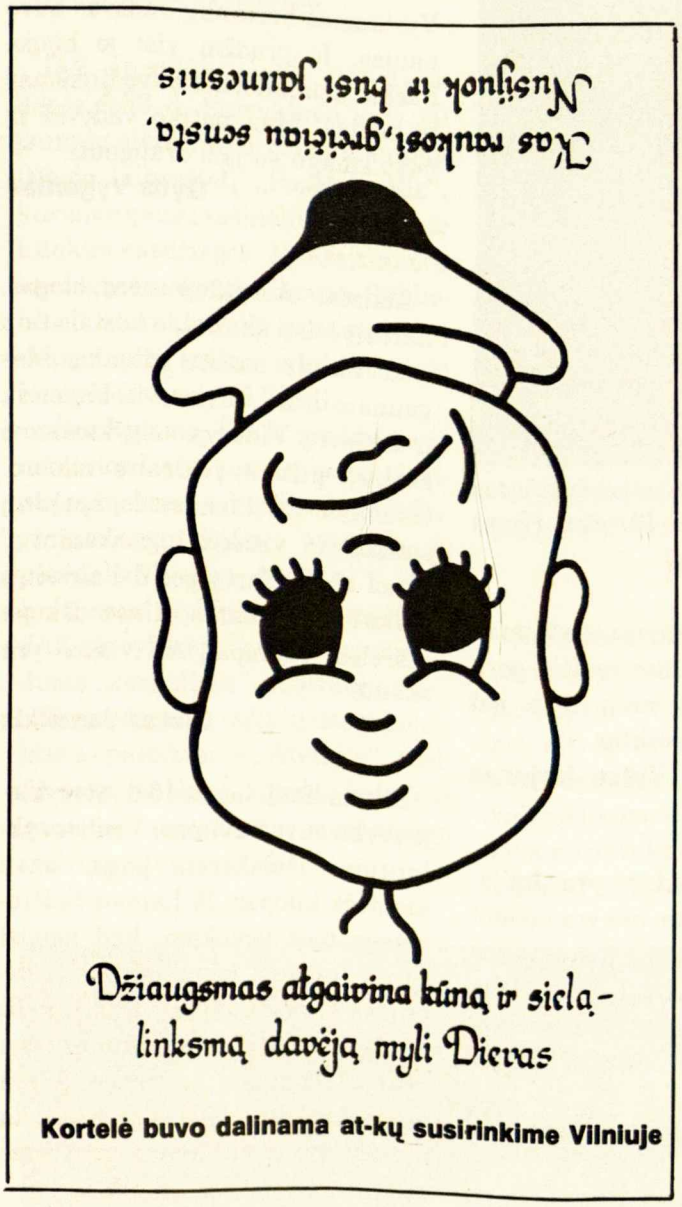

Kortelė buvo dalinama at-kų susirinkime Vilniuje

Mama: Tu tikras paršiukas, Gyti! Ar žinai, kas yra paršiukas?
Gytis: Žinau, mamyte. Tai kiaulės vaikas.

Mama, pasitikdama prie mokyklos pirmaskyrę dukrytę po pirmos dienos pamokų:
—Ką išmokai mokykloje, Aldute?
Aldutė: Nedaug, mamyte. Turėsiu dar eiti ir rytoj.

Rita: Koks skirtumas tarp šuns ir blusos?
Gita: Šuo gali turėti blusų, bet blusa negali turėti šunų!

Jaunučių stovykloje

Audrutė: Mūsų būrelio vadovė nežino, kas yra arklys.
Birutė: Negali būti!
Audrutė: Aš nupiešiau arklį ir jai parodžiau, o ji tuoj paklausė: „Kas čia yra?"

Vadovas: Kas žinote, iš ko daro tinklus?
Aliukas: Iš mažų skylučių, surištų virvutėmis.

Gamtos pamokoje mokytoja klausia:
— Koks skirtumas tarp žaibo ir elektros?
— Už žaibą nereikia mokėti, — atsako Virginija.

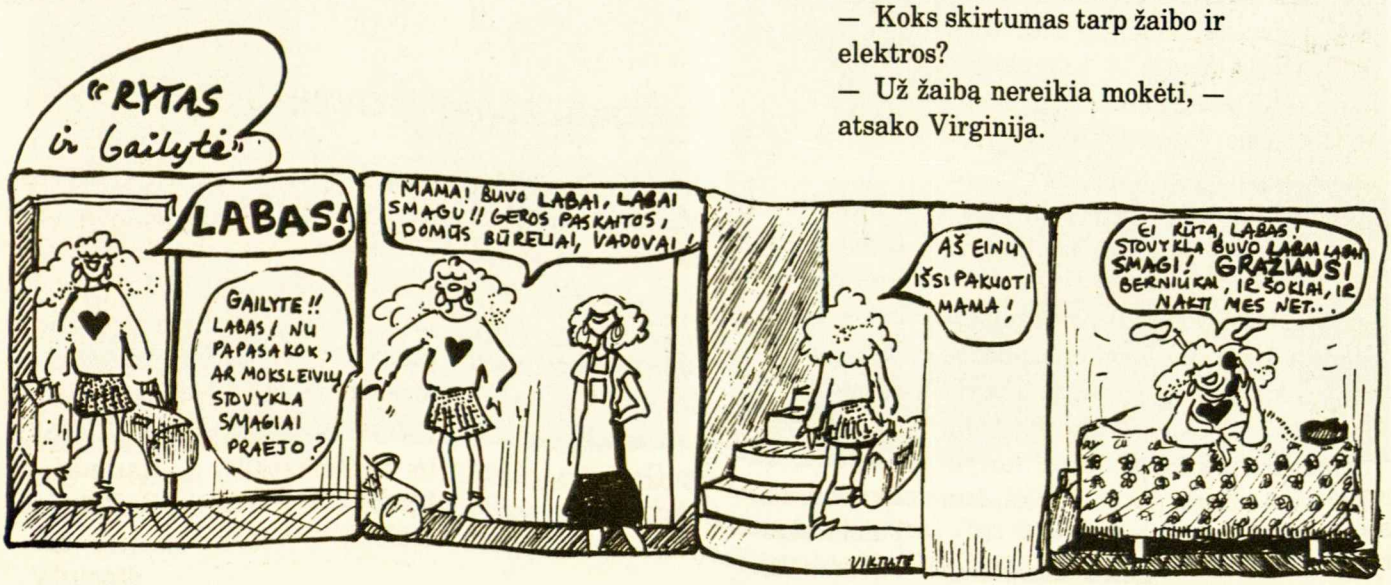

VISIEMS ATEITININKAMS ŽINOTINI ADRESAI

Ateitininkų Federacijos Dvasios Vadas
Kun. dr. Valdemaras Cukuras
ICC RFD #2
Putnam, Ct. 06260
Telefonas: (202) 928-9830

Ateitininkų Federacijos Vadas
Juozas Polikaitis
7235 S. Sacramento Ave.
Chicago, IL 60629
Telefonas: (312) 434-2243

ATEITIES Leidyklos vedėjas
Dr. Algis Norvilas
4036 W. 91st Place
Oak Lawn, IL 60453
Telefonas: (312) 636-2595

ATEITIES Literatūros Fondo pirmininkas
Dr. Arūnas Liulevičius
7430 S. Maplewood Ave.
Chicago, IL 60629
Telefonas: (312) 434-9120

Ateitininkų skyriaus DRAUGE redaktorius
Jonas Žadeikis
4048 W. 91st Place
Oak Lawn, IL 60435
Telefonas: (312) 424-4150

Ateitininkų Namų Valdybos pirmininkas
Alfonsas Pargauskas
8909 Butterfield Ave.
Orland Park, IL 60462
Telefonas: (312) 361-2817

Ateitininkų Federacijos Fondo pirmininkas
Povilas Kilius
12507 S. McVickers Str.
Palos Heights, IL 60463
Telefonas: (312) 385-8924

Australijos Ateitininkų atstovė
Elena Varnienė
123 Kingston Ave.
Edwardstown S.A. 5039
Australia

Europos Ateitininkų atstovė
Marija Šmitienė
Waldstr. 31
6840 Lambertheim 4
West Germany

Lietuvos Ateitininkų Atkuriamojo komiteto pirmininkas
Dr. Vincas Rastenis
Vilnius, 232049
Architektų 96-24
Lithuania

Lietuvos At-kų atkuriamojo komiteto sekretorė
Daiva Kuzmickaitė
234520 Marijampolė
Džiaugystės 21-13
Lithuania

Lietuvos Ateitininkų Dvasios Vadas
Kun. Vaclovas Aliulis
232055 Vilnius
Pavasario 36-1
Lithuania

36

ALp(LKA)1786
1989, Nr.5

90.725.203